

Vilka organiserade fritidsaktiviteter vill barn/ungdomar utöva på sin fritid?

– en analys av samband med kön, ålder och social bakgrund i övrigt

En studie av Stockholm i mellan-, högstadiet samt gymnasiet

Stig Elofsson
Magnus Åkesson

Abstrakt

Syftet med rapporten är att studera barns och ungdomars intresse för att utöva/delta i en rad offentligt organiserade fritidsaktiviteter samt studera hur detta intresse varierar beroende på social bakgrund – kön, ålder, familjesituation, socioekonomisk respektive svensk/utländsk bakgrund samt boendeområde. Utgångspunkterna för analyserna är en fråga där eleverna fått ange hur många gånger per vecka som de vill utöva olika fritidsaktiviteter. Materialet har hämtats från en enkätundersökning som genomförts bland mellan-, högstadie- och gymnasieelever i Stockholm år 2014, som de besvarat i skolan. Undersökningsgruppen är ett slumpmässigt urval av samtliga elever på friskolor och kommunala skolor. Totalt innefattar materialet 1879 elever i mellanstadiet, 2088 elever i högstadiet och 1464 elever i gymnasiet. Svarsfrekvenserna är 72-73 procent.

I ett stort antal fall framträder tydliga könsskillnader där de största relativa skillnaderna framträder för fritidsaktiviteter som intresserar tjejer mer. I denna grupp ingår en lång rad kulturella aktiviteter – att dansa, att delta i kulturskolan, att spela instrument, att delta i konstnärlig verksamhet – men det finns även fysiska aktiviteter som att ägna sig åt aerobics, att rida och att ta promenader. Detta tyder på att tjejerna i större grad erövrat manligt kodade aktiviteter än att killar tagit till sig kvinnligt kodade.

Intresset för att delta i idrottsförening, som intresserar många, är något högre bland killar än bland tjejer, men skillnaden är begränsad. I motsats gäller att intresset för egen motion är något högre bland tjejer än bland killar – utom i mellanstadiet där det inte är någon skillnad.

Bredden i fritidsintressen – antalet aktiviteter man anger att man vill utöva minst en gång per vecka - ligger genomgående mycket högt – bland killar kring nio aktiviteter per vecka, bland tjejer kring 11-12. Att utöva alla dessa aktiviteter varje vecka måste bedömas som närmast omöjligt - barn/ungdomar tycks ha mycket (kanske alltför) höga ambitioner när det gäller hur många fritidsaktiviteter man skall syssla med. Dessa höga ambitioner påverkar självklart analysen av möjligheterna att utöva önskade aktiviteter. Ett viktigt hinder torde vara just de höga ambitionerna.

En fördjupad analys av hur barnens och ungdomarnas sociala bakgrund inverkar på antal fritidsaktiviteter man önskar ägna sig åt/delta i visar att kön är en mycket central faktor. Tjejerna vill i genomsnitt ägna sig åt fler fritidsaktiviteter än killar. Även om det rent allmänt gäller att tjejerna har större bredd i fritidsintresse, varierar dock könsskillnaderna mellan olika grupper beroende på familjesituation (i gymnasiet), socioekonomisk respektive svensk/utländsk bakgrund samt boendeområde.

Familjesituation liksom socioekonomisk bakgrund har en mer begränsad påverkan medan svensk/utländsk bakgrund och boendeområde har en klar direkt påverkan. Genomgående gäller att första generationens invandrare har högst bredd i fritidsintresse men även för andra generationens invandrare gäller att bredden är högre än bland de som har svensk bakgrund. De skillnader som framträder mellan boendeområden – efter kontroll för socioekonomisk och svensk/utländsk bakgrund – har ingen återkoppling till skillnader mellan låg- och högstatusområden.

Förord

Forskningsprojektet Ung livsstil i Sverige genomför kontinuerligt tillsammans med institutionen för socialt arbete vid Stockholms universitet (Stig Elofsson) studier kring ”Resursutnyttjande och effekter av offentligt driven eller understödd verksamhet på fritidsfältet”¹. Forskningsprojektet startades 1984 av Stockholms universitet (sociologiska institutionen) och Stockholms stad (fritidsförvaltningen), Göteborgs stad, Norrköpings kommun, Västerås kommun och Eskilstuna kommun.

Studier om barns och ungdomars fritidsvanor och fritidspreferenser i Stockholm har genomförts i form av forskningsprojektet Ung livsstil sedan 1984. I Stockholm har studier genomförts 1985, 1992, 1998, 2004/2005, 2008, 2011 och 2013/2014. Sedan studien 2004/2005 i Stockholm har vi vidgat perspektivet något och strävat efter att mer utförligt kunna beskriva och analysera ungdomars livsvillkor. I första hand står dock ungdomars situation och preferenser på fritidsområdet i centrum för våra studier. Ung livsstil är i dag ett samarbetsprojekt mellan idrotts- och kulturförvaltningarna i Stockholms stad, 17 andra kommuner och institutionen för socialt arbete (Stig Elofsson) vid Stockholms universitet.

Studier har inom ramen för forskningsprojektet Ung livsstil i Sverige, genomförts tillsammans med Haninge kommun (1998, 2004, 2008, 2012, 2016/2017), Helsingborgs stad (2000, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018), Jönköpings kommun (1994, 1997, 2000, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018), Lidingö stad (2003, 2007, 2011, 2015), Norrköpings kommun (1985, 1991, 1996, 2008), Huddinge kommun (1998, 2009/2010, 2015), Linköpings kommun (1992, 2009/2010, 2013), Eskilstuna kommun (1985, 1993, 2008), Kalmar kommun (1992, 2013), Sävsjö kommun (1993, 2004, 2014), Täby kommun (2013, 2018), Värmdö kommun (1998, 2015), Malmö kommun (1996, 2015), Vallentuna kommun (1996, 2015), Nacka kommun (1998, 2016/2017) och Falkenbergs kommun (2016). Studier har också genomförts med elever i grund- och gymnasiesärskolan i Haninge kommun (2006, 2008, 2012, 2016), Huddinge kommun (2015), Jönköpings kommun (2000, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015), Kalmar kommun (2010), Stockholms stad (2008/2009, 2014/15) och Tyresö kommun (2009).

Forskningsrapporter och övriga resultat från Ung livsstil finns publicerade på:

www.unglivsstil.org

www.facebook.com/unglivsstil1

Stockholm mars 2019

Stig Elofsson, fil.dr i statistik och docent i socialt arbete. Vetenskapligt ansvarig i Ung livsstil.
Magnus Åkesson, folkhälsovetare. Strateg, Stockholms stads idrottsförvaltning.

C författarna och Stockholms stads idrottsförvaltning

Framsida: Mats Lidström

ISBN: 978-91-984360-5-1

---

¹ Forskningsprojektet drivs i dag av Stig Elofsson, Ulf Blomdahl och Linda Lengheden tillsammans med berörda kommuner.

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
Tidigare forskning	2
Material och metod.....	4
Undersökningen.....	4
Mått på familjesituation och relation till föräldrar	4
Mått på social bakgrund	4
Svensk/utländsk bakgrund.....	5
Bostadsområde	6
Frågorna kring intresse för att utöva olika aktiviteter	6
Statistiska metoder	7
Hur många vill utöva olika aktiviteter minst en gång per vecka?	8
Mellanstadiet	8
Högstadiet.....	11
Gymnasiet.....	14
Förändringar med ålder	17
Intressebredd	19
Könsskillnadernas stabilitet.....	20
Andra bakgrundsvariablers inverkan på vilja att utöva/delta i olika fritidsaktiviteter	21
Sammanfattning med diskussion.....	31
Könsskillnadernas stabilitet.....	33
Andra bakgrundsvariablers inverkan på intresset.....	34
Kön	34
Svensk/utländsk bakgrund.....	35
Boendeområde	35
Referenser.....	36
Bilaga. <i>Tabeller</i>	37

Inledning

En analys av vad barn/ungdomar vill göra på fritiden är intressant från flera perspektiv. För det första kan det ge en bild av vilket intresse de har att utöva olika fritidsaktiviteter – en utgångspunkt för fritidspolitiska satsningar t ex för att främja ökad fysisk aktivitet eller för att uppmuntra till kulturella aktiviteter. En andra utgångspunkt är att använda detta som en grund för bedömningen av utbudets anpassning till barnens/ungdomarnas önskemål. Om många av de som säger sig vara intresserade i verkligheten utövar denna aktivitet tyder detta på en god anpassning när det gäller utbud och tillgänglighet. Om däremot få eller en begränsad andel i realiteten utövar aktiviteten tyder detta på att det kan finnas hinder av olika slag. Utbud och tillgänglighet kan vara exempel på sådana hinder.

Den här rapporten bygger på en studie som genomförts i Stockholms stad år 2014 på mellan -, högstadiet samt gymnasiet inom projektet *Ung livsstil* i samarbete med idrottsförvaltningen i Stockholms stad². Materialet har insamlats via enkäter som eleverna fyllt i under lektionstid. I dessa enkäter, som i och för sig har en tydlig betoning på fritid, ingår dock även en rad andra frågor (kring social bakgrund, skolsituation, hälsa, livskvalitet) som innebär att svaren ger en god bild av barns/ungdomars levnadsförhållanden rent allmänt. Den fråga som utgör utgångspunkt för den här rapporten handlar om att eleverna fått ange hur många gånger per vecka de skulle vilja delta i/utöva ett antal specificerade, offentligt organiserade eller subventionerade fritidsaktiviteter. Sammantaget har enkäterna besvarats av 1879 elever i mellanstadiet, 2088 elever i högstadiet och 1464 elever i gymnasiet.

Grunden för att välja just Stockholm som utgångspunkt för analyserna har varit att undersökningen här har genomförts i åtta stadsdelar av klart olika sociodemografisk karaktär. Detta ger möjlighet att – främst i senare rapporter – närmare analysera vilken betydelse boendeområdet i sig själv kan ha. Den här första rapporten koncentreras till att undersöka hur barns/ungdomarnas intresseinriktning skiljer sig beroende på kön och ålder. Från ett mer pragmatiskt perspektiv kan detta bli en utgångspunkt för diskussion/debatt kring fritidspolitiska satsningar på denna grupp. Hur väl är de nuvarande satsningarna anpassade till intresseinriktning? Kan fritidspolitiska mål kring ökad fysisk aktivitet eller breddat nyttjande av kulturella aktiviteter uppnås bättre genom förändringar av satsningar på andra enskilda fritidsaktiviteter?

Men det är också möjligt att se resultaten av analyserna som intressanta ur ett mer teoretiskt perspektiv. Fritiden utgör en viktig arena – tillsammans med familj och skola – när det gäller könssocialisering. Frågan om hur könssocialisationen ser ut i dag – jämfört med tidigare – är en central fråga. Ännu ett skäl för att ta upp detta ämne är om resultaten kan (åtminstone delvis) jämföras med resultat från en rapport kring könssocialisation som publicerades 2001. Rapporten *Kultur åt tjejer – idrott åt killar* bygger på en fråga där ungdomar fått ange hur viktigt föräldrarna tycker det är att de skall ägna sig åt vissa angivna aktiviteter (som i stor utsträckning överensstämmer med de som ingår i den här aktuella undersökningen) (Elofsson, 2001). Även om föräldrars syn på vad barnen/ungdomarna skall göra och barnens egna intressen självklart inte alltid är lika torde det dock i många fall finnas klara paralleller. Materialet till denna studie har hämtats från en undersökning som genomfördes i Stockholms

---

² Ung livsstil är ett projekt som studerat barns och ungdomars fritidsvanor och fritidspreferenser och startade 1984. Med tiden har perspektivet breddats för att sedan början på 2000-talet ge en mer generell bild av barns/ungdomars livsvillkor.

län (även andra kommuner i storstadsregionen än Stockholm ingår alltså). Genomförandet skedde på samma sätt som i den här aktuella undersökningen. Sammantaget innefattas cirka 4850 högstadiel elever och cirka 3000 gymnasieelever i denna undersökning. En fylligare beskrivning ges i nästa avsnitt.

Syftet med den här rapporten är att studera hur stort intresset är bland barn/ungdomar att delta i/utöva olika offentligt organiserade fritidsaktiviteter samt att undersöka hur detta intresse varierar beroende på kön och ålder.

Tidigare forskning

Även om man skulle utgå från att barn/ungdomar fritt väljer vad de vill göra på sin fritid är det självklart att detta val inte sker i ett vakuum. Detta ”fria” val påverkas av socialisering från både föräldrar och de socialiseringsmönster som finns i samhället i övrigt. I en tidigare rapport *Kultur åt tjejer – idrott åt killar* analyserades socialisering genom föräldrar via barnens/ungdomarnas bedömning av vad föräldrar tyckte var viktigt att de skulle ägna sig åt på fritiden. Som utgångspunkt användes svaren på frågan ***Mina föräldrar tycker det är viktigt att jag sysslar med följande saker på min fritid.*** (Du skall alltså tala om vad du tror dina föräldrar tycker är viktigt) med svarsalternativen Stämmer precis, Stämmer ganska bra, Stämmer inte särskilt bra, Stämmer inte alls. I frågan anges sammanlagt 14 olika aktiviteter/verksamheter, nämligen Läsa böcker, Gå på fritidsgård, Träffa kompisar, Spela teater, Spela ett musikinstrument eller sjunga, Syssla med friluftsliv, Gå på teater, Gå på utställningar, Läsa läxor, Syssla med skapande verksamhet (t ex sy, sticka, modellera, snickra), Dansa, Skriva, Vara med i idrottsförening, Vara med i övriga föreningar.

Materialet för rapporten hämtades från en undersökning, genomförd 1998 i Stockholms län inom projektet *Ung livsstil* i samarbete mellan forskningsenheten vid dåvarande kultur- och idrottsförvaltningen i Stockholm, kulturavdelningen vid Stockholms län, institutionen för socialt arbete vid Stockholms universitet och de ytterligare kommuner som deltog i undersökningen³. Sammantaget bygger de redovisade resultaten på svar från cirka 5000 högstadiel elever och cirka 3000 gymnasieelever.

I denna rapport görs också en omfattande genomgång av den vid detta tillfälle aktuella forskningen kring könssocialisation. En uppföljning av senare forskning tyder på att det är mycket begränsad forskning som tillkommit, vilket innebär att denna genomgång fortfarande kan bedömas ge en relevant bild av det nu aktuella forskningsläget. De flesta forskare pekar på att det finns psykologiska och sociala mönster i samhället som har en djupgående betydelse och som vid sidan av sin direkta påverka på ungdomarnas val även påverkar föräldrars handlande och attityder till sina söner och döttrar. Ett flertal forskare påpekar att det finns mycket tydliga klasskillnader - könssocialiseringen skiljer sig mellan olika socialklasser (eller socioekonomiska grupper) (Bjerrum Nielsen & Rudberg, 1998; Liljeström & Dahlström, 1981; Bengtsson, 1983). Hildur Ve presenterar följande modell⁴:

Klass	Män	Kvinnor
Borgerlig	Individ-, konkurrensorienterad	Familje-, konkurrensorienterad
Arbetarklass	Individorienterad, solidarisk	Familjeorienterad, solidarisk

³ Vid sidan av Stockholm deltog också Botkyrka, Ekerö, Haninge, Huddinge, Nacka, Nynäshamn, Salem, Södertälje, Värmdö och Upplands Bro kommuner. I materialet ingick också ett slumpmässigt urval från övriga kommuner i länet.

⁴ Margot Bengtsson: Identifikation, kön, klass, sid 10.

Resultaten från rapporten *Kultur åt tjejer – idrott åt killar* visar på att det – i varje fall för deltagande i idrottsförening och musikskola – finns en tydlig koppling mellan vilken betydelse föräldrar lägger vid detta (utifrån barnens bedömning) och utövande (Elofsson, 2001). Men även föräldrars handlande, dvs om dessa engagerar sig i idrottsförening eller kultur har betydelse. Ser man till deltagande i idrottsförening tycks föräldrars attityd och handlande ha en additiv inverkan, medan dessa tycks ha en multiplikativ inverkan när det gäller deltagande i musikskolan. De könsskillnader som finns när det gäller idrottsförening kan i stor utsträckning kopplas till att föräldrar oftare ägnar sig åt idrottsaktiviteter med killarna. När det gäller könsskillnader i deltagande i musikskolan tycks påverkan i större utsträckning ske på två nivåer, dels genom att man oftare ägnar sig åt kulturaktiviteter tillsammans med döttrarna, dels genom att man i större utsträckning uppmuntrar dem att vara med.

Sammanfattningsvis konstateras i rapporten att det finns tydliga könsskillnader som kan sammanfattas i rapportens titel *Kultur åt tjejer – idrott åt killar*. Rapporten avslutas med följande tankar⁵:

Vad är det som gör att dessa (köns-) skillnader finns kvar, trots att samhället blivit mer jämställt. Troligen blir detta lika svårförklarat som de olikheter man fortfarande finner i föräldrars (och andra vuxnas) olika (kanske många gånger omedvetna) agerande redan mot spädbarnen. Men kanske man i alla fall skulle kunna få en något klarare bild av varför (legitim) kultur "bättre passar" tjejer: eller vi kanske måste stanna vid förklaringen att det är äldre könsmönster som fortfarande finns kvar: Flera forskare har ju pekat på att det även i moderniseringsprocessen finns strukturer som är svårförändrade och förvånansvärt stabila.

---

⁵ Elofsson, 2001. *Kultur åt tjejer – idrott åt killar*, sid 35.

Material och metod

Materialet som används i resultatredovisningen för barn och ungdomar har hämtats från forskningsprojektet *Ung livsstil* i mellanstadiet, högstadiet och gymnasiet i Stockholms stad. Ung livsstil genomförs i ett samarbete mellan Stockholms Universitet och Stockholms stad. Insamlingen av data har genomförts av Stockholms stads idrottsförvaltning i form av enkäter som eleverna fyllt i under lektionstid i skolan. Vid genomförandet har personal från idrottsförvaltningen, stadsdelsförvaltningar eller lärare från skolan varit närvarande för att kunna besvara eventuella frågor. Undersökningen har som mål att studera barns och ungdomars livssituation, skol- och fritidssituation, deltagande i fritidsaktiviteter samt preferenser för fritid. I enkäten ingår vid sidan av detta frågor som gäller elevernas sociodemografiska och sociala bakgrund samt hälsa.

Undersökningen

Urvalet av elever har genomförts som ett vägt klusterurval där klassen utgör urvalsenheter, vägt efter antal elever i klassen. Urvalsramen innefattar uppgifter om skola, klassbeteckning och antal elever i klassen. På gymnasiet ingår även uppgifter om program samt antal killar och tjejer i varje klass. Urvalen omfattar ett lika stort urval av elever i varje årskurs på alla tre stadierna och genomfördes som ett sannolikhetsurval för att få en god geografisk spridning över skolor (och därmed även olika typer av bostadsområden) samtidigt som hänsyn tas till skolornas storlek. Både kommunala skolor och friskolor ingår i urvalet. I mellan- och högstadiet har åtta stadsdelsnämndsområden (av 14 totalt) valts ut vilka tillsammans speglar Stockholms stad som helhet. Dessa områden har varit desamma sedan studierna inom Ung livsstil inleddes 1983. På gymnasiet har, förutom fördelning mellan kommunala skolor och friskolor, urvalet gjorts för att få en fördelning mellan studieförberedande program samt yrkesförberedande program (via stratifiering) som stämmer med den som gäller för staden i sin helhet.

Undersökningen i mellanstadiet, högstadiet och gymnasiet genomfördes 2014. I mellanstadiet har 1879 elever medverkat, i högstadiet 2088 elever och i gymnasiet 1464 elever. Svarefrekvensen var i mellanstadiet 73 %, i högstadiet 72 % och i gymnasiet 73 %. Bortfallet beror till största del på att rektor valde att inte låta hela klasser delta, till en mindre del beror bortfallet på enskilda elevers frånvaro vid aktuellt lektionstillfälle.

Mått på familjesituation och relation till föräldrar

Uppgifter om elevernas familjesituation har hämtats från frågan *Vilka vuxna bor du med hemma?* med svarsalternativen: mamma och pappa, ibland mamma och ibland pappa, bara mamma, bara pappa, mamma och en vuxen till, pappa och en vuxen till, någon annan vuxen samt på gymnasiet - bor ensam. Relationen till föräldrar studeras genom frågan *Vilka personer har du förtroende för/litar du på?* där *egen förälder/föräldrar* utgör ett av flera alternativ. De elever som inte markerat detta – en mycket hög majoritet har gjort detta oberoende av kön och ålder – bedöms ha en något mer problematisk relation till föräldrarna.

Mått på social bakgrund

Med social bakgrund avses här familjens socioekonomiska situation samt sociodemografiska faktorer. Socioekonomisk bakgrund kan mätas på flera sätt, t.ex. socialgrupp, socioekonomisk

grupp, utbildning, inkomst och tillgång till kontantmarginal⁶. När barn och ungdomar själva ska svara på vilket yrke (grunden för socialgrupp och SCB:s socioekonomiska grupper) eller vilken utbildning föräldrarna har blir de interna bortfallen, enligt våra tidigare studier, stora eller mycket stora. Barn och ungdomar kan generellt inte heller svara tillförlitligt på vilken inkomst föräldrarna har eller om familjen har tillgång till en kontantmarginal.

Ung livsstil har sedan 1984 valt att mäta socioekonomisk bakgrund med hjälp av ett antal frågor kring boendeform och tillgång till fritidskapitalvaror. Utifrån tillgången till dessa materiella resurser har vi bildat fem grupper. Det interna bortfallet blir i detta fall mycket litet⁷. De fem grupperna är:

Grupp 1: Bor i villa/radhus och har tillgång till bil+ båt+ sommarstuga/fritidshus/hus utomlands

Grupp 2: Bor i villa/radhus/insatslägenhet/bostadsrättslägenhet och har tillgång till två av: bil, båt, sommarstuga/fritidshus/hus utomlands

Grupp 3: Övriga t ex bor i hyreslägenhet och har tillgång till två av: bil, båt, sommarstuga/fritidshus/hus utomlands

Grupp 4: Bor i hyreslägenhet och har tillgång till antingen bil, båt eller sommarstuga/fritidshus/hus utomlands

Grupp 5: Bor i hyreslägenhet. Har **inte** tillgång till sommarstuga/fritidshus/hus utomlands, bil eller båt

De fem grupperna benämns i rapporten **socioekonomiska grupper**. Vi väljer också av läsbarhetsskäl att i fallande ordning kalla de fem grupperna: **stora resurser** (socioekonomisk grupp 1), **ganska stora resurser** (socioekonomisk grupp 2), **medelstora resurser** (socioekonomisk grupp 3), **ganska små resurser** (socioekonomisk grupp 4) och **små resurser** (socioekonomisk grupp 5).

Måttet kan teoretiskt kopplas till Webers definition av klass, vilket i sin tur kopplas till begreppet livschanser⁸. Detta mått har sedan använts i flera andra studier⁹ och kan ses som en parallell till *Family affluence scale*¹⁰, som används i internationella studier för att mäta socioekonomisk bakgrund och visat sig vara valitt. En fördel med att använda detta mått i jämförelse med t ex mått som utgår från föräldrars utbildning och sysselsättning är att det interna bortfallet blir mycket begränsat. I de fall man jämfört samband med de olika måtten blir resultaten något olika starka men går dock oftast i samma riktning. Uppgifter om socio-demografiska faktorer innefattar kön, ålder samt svensk/utländsk bakgrund (se nedan).

Svensk/utländsk bakgrund

Som grund för beskrivningen av svensk/utländsk bakgrund används uppgifter huruvida ungdomarna själva och deras föräldrar är födda i Sverige eller ej (en utförligare beskrivning finns i Blomdahl, Elofsson, 2006, s 33-34). Frågorna har följande formulering:

Är du (din pappa, mamma) född i Sverige? (Nej/Ja)

---

⁶ Socialgrupp har använts av låginkomstutredningen. Se t.ex. Agneta Lundahl, **Fritid och rekreation**. Socioekonomiska grupper, utbildning och tillgång till kontantmarginal används av SCB. Se t.ex. SCB, **Fritid 1976-2002**.

⁷ I mellanstadiet är det interna bortfallet 1,9%, i högstadiet 0,6% och i gymnasiet 0,9%. Det är alltså få ungdomar som inte svarat på frågorna om boendeform och tillgång till de materiella fritidsresurserna.

⁸ Weber, 1983.

⁹ Blomdahl, 1990; Nilsson, 1998; Larsson, 2008; Blomdahl & Elofsson 2017.

¹⁰ Skalan utgår från fyra frågor: Om familjen har bil, om man haft semester de senaste 12 månaderna, hur många datorer man har i familjen samt om den svarande har eget sovrum eller ej. Se Currioe, 2008.

Med utgångspunkt från svaren på dessa tre frågor grupperas ungdomarna i fyra grupper från ungdomar med svensk bakgrund till ungdomar med stark svensk/utländsk bakgrund på följande sätt: Ungdomar med svenskt ursprung, ganska svag invandraranknytning (t ex adoptivbarn eller de som har en förälder född utomlands), andra generations invandrare (bägge föräldrar födda utomlands, själv född i Sverige) samt första generations invandrare (själv och bägge föräldrar födda i Sverige).

Bostadsområde

I mellan- och högstadiet bildar åtta stadsdelar ett slags miniatyr-Stockholm. Dessa stadsdelar är valda så att de geografisk, socioekonomiskt och när det gäller andel med utländsk bakgrund i stort sett motsvarar hela staden. De stadsdelar vi arbetar med är: Bromma, Enskede/Årsta/Vantör, Farsta, Norrmalm, Rinkeby/Kista Spånga/Tensta, Skärholmen och Östermalm. Dessa stadsdelar skiljer sig markant när det gäller den sociala strukturen. I tabell 1 nedan redovisa dels uppgifter kring medelinkomsten för personer 35-64 år, dels fördelningen bland de svarande i mellan- och högstadiet när det gäller socioekonomisk och svensk/utländsk bakgrund¹¹.

Tabell 1. Medelinkomst för personer 35-64 år samt andel med hög respektive låg socioekonomisk bakgrund respektive andel med utländsk bakgrund (andra eller första generationens invandrare) bland de svarande på mellan- och högstadiet.

Stadsdel	Medelinkomst 35-64 år	Hög socioekonomisk bakgrund (%)		Låg socioekonomisk bakgrund (%)		Utländsk bakgrund (%)	
		Mellan-stadiet	Hög-stadiet	Mellan-stadiet	Hög-stadiet	Mellan-stadiet	Hög-stadiet
Östermalm	563 825	34	60	4	9	6	9
Norrmalm	514 281	47	51	11	8	3	6
Bromma	507 107	56	60	3	9	8	12
Enskede/Årsta/Vantör	342 960	38	41	29	26	29	31
Farsta	325 459	32	26	13	34	27	37
Spånga/Tensta	323 208	43	34	18	30	44	58
Skärholmen	244 987	21	23	33	41	72	72
Rinkeby/Kista	231 165	15	17	35	43	79	76

Sett från social struktur kan de åtta stadsdelarna delas in i tre tydligt skilda grupper. Den högsta medelinkomsten för 35 - 64-åringar finns i Östermalm, Norrmalm och Bromma. Här finner vi också högst andel som kommer från familjer med hög socioekonomisk ställning, i de flesta fall mer än hälften. Andelen elever med utländsk bakgrund är låg och understiger i huvudsak 10%. Den svagaste sociala strukturen finns i Skärholmen och Rinkeby/Kista. Mer än en tredjedel av eleverna kommer från familjer med låg socioekonomisk ställning och kring tre fjärdedelar av eleverna har utländsk bakgrund. De tre övriga stadsdelarna – Enskede/Årsta/Vantör, Farsta och Spånga/Tensta kan ses som en mellangrupp. Man skall dock här notera att det i Spånga/Tensta och i Enskede/Årsta/Vantör finns en klar skiljelinje – även geografiskt – mellan de som bor i hyresrätter och de som har eget ägt boende.

Frågorna kring intresse för att utöva olika aktiviteter

I enkäterna ingår frågan *Hur många gånger i veckan skulle du vilja göra följande?* Med svarsalternativen: Ingen gång, 1 gång, 2 gånger, 3 gånger, 4-5 gånger samt 6 gånger eller fler. Alternativen som ingår i frågan handlar om olika offentligt organiserade eller subventionerade fritidsaktiviteter som riktar sig till barn/ungdomar i de olika åldersgrupperna. Enkäten har här

¹¹ För en mer detaljerad redovisning se Blomdahl & Elofsson (2017). *Jämställd och jämlik*, sid 10,11 och 13.

försökt fånga upp aktiviteter som är centralt förekommande. Specifikt har man i valet av alternativ sökt få med flertalet av aktiviteter som kan innefatta viktig fysisk aktivitet, för att få ett bra underlag vid analyser av hur fysiskt aktiva barn/ungdomar är. Antalet aktiviteter som tagits upp varierar mellan de olika stadierna – 19 på mellanstadiet, 26 på högstadiet och 29 på gymnasiet. Sammantagit ingår 10 stycken som finns med på alla de tre stadierna. Dessa olikheter kan till viss del ses som naturliga med tanke på att det finns flera samband mellan aktivitet och ålder. Vilka aktiviteter/verksamheter som tagits upp i frågan presenteras i tabell B.1 i bilagan.

Statistiska metoder

Analyserna som presenteras gäller hur stor andel av barnen/ungdomarna som angett att de skulle vilja utöva de olika aktiviteterna minst en gång per vecka. Könjämförelserna görs separat på de olika stadierna och skillnaderna testas med Fishers exakta test¹². Vid jämförelser mellan skolstadierna, separat för killar och tjejer, testas skillnader med χ^2 -test.

Som en komplettering till dessa analyser studeras också bredd i intresse, dvs hur många aktiviteter barnen och ungdomarna uppger att de vill utöva. Att antalet aktiviteter varierar mellan de olika skolstadierna leder inte till något mer specifikt problem då vi studerar könsskillnader separat för de olika stadierna¹³ men blir självklart mer problematisk när man vill analysera skillnader mellan olika åldersgrupper. För att till viss del kompensera för detta presenteras också ett kompletterande mått på bredd – relativ bredd – där ursprungsvärdet divideras med antalet aktiviteter som ingår i frågan på det aktuella stadiet. Skillnader mellan killar och tjejer testas i detta fall med t-test, medan skillnader mellan stadier testas med envägs variansanalys.

För att fördjupa analysen i detta fall har också två grupper av aktiviteter – fysiska respektive kulturella – studerats separat. Vid denna uppdelning har utgångspunkten varit att urvalet av aktiviteter skall vara brett och inte begränsas av eventuella värderingar av vad som allmänt kan betecknas som ”bra” eller ”mindre bra”. Som fysiska aktiviteter räknas i detta sammanhang följande: simhall, egen motion, idrottsförening, skate/inlines/BMX, dansa i grupp, gym, gå snabba promenader, cykla (minst 30 minuter), motionsspår, aerobics/bodypump, rida. Som kulturella betraktas bibliotek, läsa böcker, besöka lokal där man kan måla, skriva mm, måla/teckna/rita/skulptera, dansa i grupp, spela instrument med lärare, kulturskola, spela i band, delta i teatergrupp, sjunga i kör, bio, gå på konsert, muséer, besöka kulturhuset, stadsteatern, Liljevalchs. Även när det gäller dessa två grupper presenteras och analyseras bredd samt relativ bredd.

I rapporten har analyserna koncentrerats till att studera andelen som uppger att de vill utöva respektive aktivitet minst en gång per vecka. Genomgående presenteras resultat uppdelat efter kön och stadium. Skillnader mellan killar och tjejer analyseras med Fisher's exakta test. För att studera hur stora könsskillnaderna är har också relationen mellan andel tjejer och andel killar som uppger att de vill utöva respektive aktivitet studerats. Alla analyser har genomförts i SPSS, version 21.

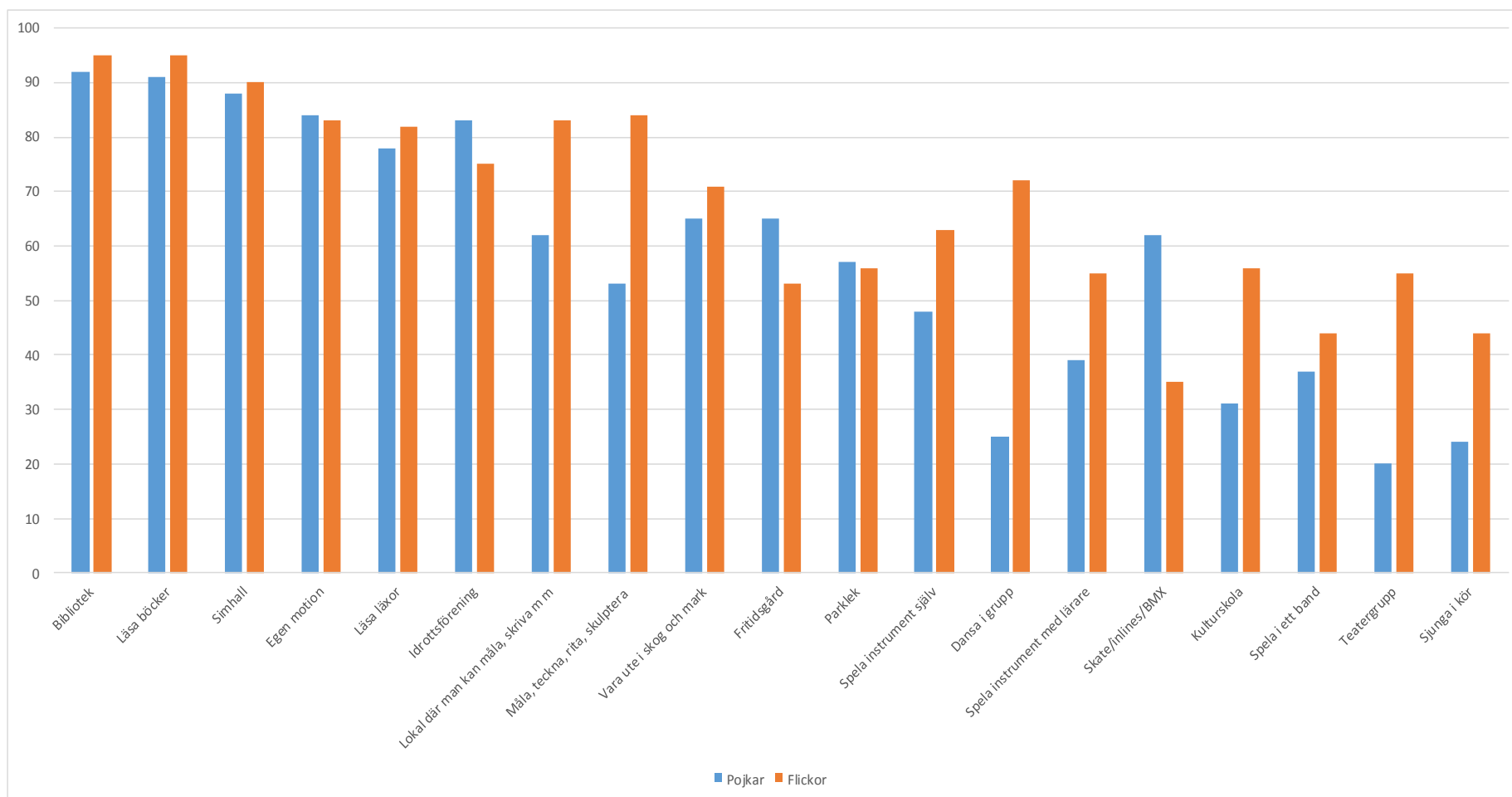
¹² Detta används i de fall man jämför två grupper där den studerade variabeln endast har två olika värden och ger i detta fall en säkrare skattning av signifikansnivån än det traditionella χ^2 -testet.

¹³ Ett problem kan självklart vara att urvalet av aktiviteter inte är könsneutralt, trots att detta eftersträivats.

Hur många vill utöva olika aktiviteter minst en gång per vecka?

Mellanstadiet

I tabell 2 nedan presenteras andelen (%) som uppger att de vill utöva respektive aktivitet för eleverna på mellanstadiet uppdelat efter kön tillsammans med resultat från test av könsskillnader. Alternativen har delats upp mellan kulturella, fysisk och övriga aktiviteter. Inom varje grupp ordnas de med utgångspunkt från hur stor andel elever som vill utöva – från alternativen med högst andel till alternativen med lägst andel. I tabellen presenteras också relativa könsskillnader genom att ta kvoten mellan andel tjejer och andel killar som uppger att de vill utöva aktiviteten minst en gång i veckan. För att ge en översiktlig bild presenteras först resultaten uppdelat efter kön i figur 1. Här ordnas alternativen med utgångspunkt från hur stor andel elever som vill utöva – från alternativen med högst andel till alternativen med lägst andel.

Figur 1. Mellanstadiet. Andel (%) som uppger att de vill göra olika saker minst en gång per vecka efter kön.

Tabell 2. Stockholm, mellanstadiet. Andel som vill göra olika saker efter kön.

Aktivitet	Killar	Tjejer	Sign. nivå	Tjejer/Killar
<i>Kulturella aktiviteter</i>				
Bibliotek	92	95	*	1,03
Läsa böcker	91	95	*	1,04
Lokal där man kan måla, skriva m m	62	83	***	1,34
Måla, teckna, rita, skulptera	53	84	***	1,58
Spela instrument själv	48	63	***	1,31
Dansa i grupp	25	72	***	2,88
Spela instrument med lärare	39	55	***	1,41
Kulturskola	31	56	***	1,81
Spela i ett band	37	44	*	1,19
Teatergrupp	20	55	***	2,75
<i>Fysiska aktiviteter</i>				
Simhall	88	90		1,02
Egen motion	84	83		0,99
Idrottsförening	83	75	**	0,90
Skate/inlines/BMX	62	35	***	0,56
<i>Övriga aktiviteter</i>				
Vara ute i skog och mark	65	71	*	1,09
Fritidsgård	65	53	***	0,82
Parklek	57	56		0,98
Läsa läxor	78	82		1,05
Sjunga i kör	24	44	***	1,83

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Även om vi kan notera att det finns signifikanta könsskillnader i många fall skall man dock inte bortse från att det finns likheter när det gäller vad de flesta mellanstadieelever vill göra. Både bland tjejer och killar är bibliotek, att läsa böcker och simhall de tre aktiviteter som attraherar flest av eleverna. Även att läsa läxor och att ägna sig åt egen motion kommer högt både bland killar och tjejer. Vid sidan av detta kan man notera att en mycket stor andel av mellanstadiekillarna uppger att de vill delta i idrottsförening och att många av mellanstadietjejerna uppger att de vill besöka en lokal där man kan ägna sig åt olika konstnärliga verksamheter.

Men samtidigt är det viktigt att notera att det framträder signifikanta könsskillnader i 15 av de 19 fallen och här är det viktigt att notera att det knappast handlar om marginella skillnader. Dessa könsskillnader är inte balanserade, i 12 av dessa fall handlar det om att fler bland tjejerna än bland killarna är intresserade av den aktuella aktiviteten. De tre aktiviteter där killar är överrepresenterade är idrottsförening, fritidsgård samt skate/inlines/BMX men det är endast i det senare fallet som könsskillnaderna kan betraktas som betydande i övrigt är de markant mindre än i de flesta fall där tjejer är överrepresenterade.

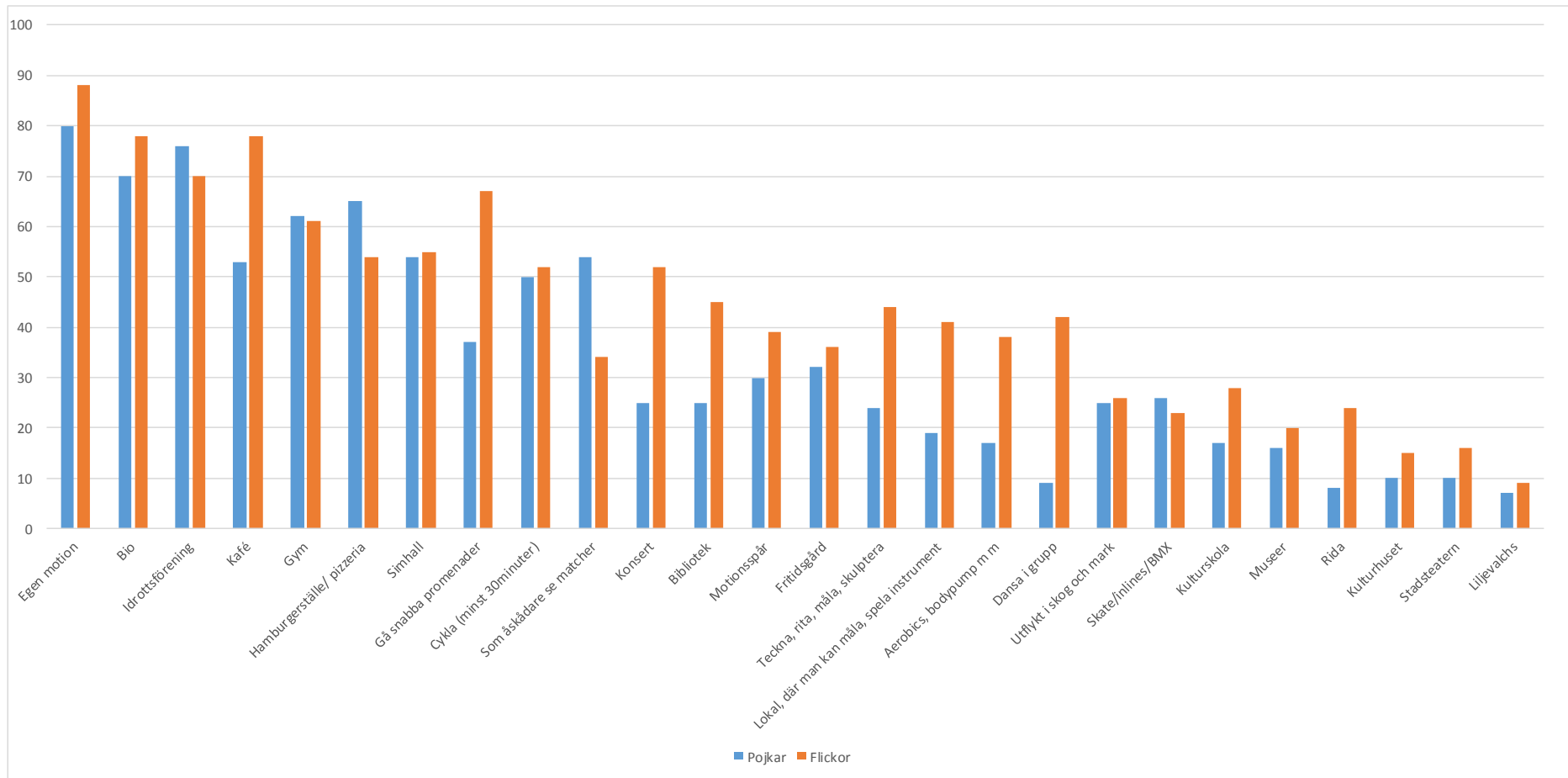
Ser man till relativa könsskillnader kommer att dansa och delta i teatergrupp högst följt av att sjunga i kör och delta i kulturskola – alla aktiviteter som intresserar fler tjejer än killar. Könsskillnaderna när det gäller skate/inlines/BMX – som intresserar fler killar – är av likartad storlek som bland de två senare. Efter detta följer sedan en rad aktiviteter som attraherar fler tjejer än killar – måla/teckna/rita/skulptera, spela instrument med lärare, besöka lokal där man kan ägna sig åt olika konstnärliga verksamheter, och att spela instrument själv. Sammantaget

gäller att de större könsskillnaderna – med större intresse bland tjejer nästan genomgående gäller olika former av kultur. Ser man till olika former av fysiska aktiviteter är könsskillnaderna mer begränsade. Den samlade bilden visar tydligt på ett lägre intresse bland killar att ägna sig åt olika former av kultur.

Högstadiet

Antalet verksamheter/aktiviteter som tas upp i frågan i högstadiet är något högre än i mellanstadiet – totalt 26 i stället för 19. Resultaten redovisas på liknande sätt i tabell 3 men först en presentation av andelen som är intresserade av olika aktiviteter minst en gång i veckan efter kön i figur 2.

Figur 2. Högstadiet. Andel (%) som uppger att de vill göra olika saker minst en gång per vecka efter kön.

Tabell 3. Stockholm, högstadiet. Andel som vill göra olika saker efter kön.

Aktivitet	Killar	Tjejer	Sign. nivå	Tjejer/ Killar
<i>Kulturella aktiviteter</i>				
Bio	70	78	***	1,11
Egen motion	80	88	***	1,10
Konsert	25	52	***	2,08
Bibliotek	25	45	***	1,80
Teckna, rita, måla, skulptera	24	44	***	1,83
Lokal, där man kan måla, spela instr.	19	41	***	2,16
Dansa i grupp	9	42	***	4,67
Kulturskola	17	28	***	1,65
Muséer	16	20	**	1,25
Kulturhuset	10	15	**	1,50
Stadsteatern	10	16	***	1,60
Liljevalchs	7	9		1,29
<i>Fysiska aktiviteter</i>				
Idrottsförening	76	70	**	0,92
Gym	62	61		0,98
Simhall	54	55		1,02
Gå snabba promenader	37	67	***	1,81
Cykla (minst 30minuter)	50	52		1,04
Motionsspår	30	39	***	1,30
Aerobics, bodypump m m	17	38	***	2,24
Skate/inlines/BMX	26	23		0,88
Rida	8	24	***	3,00
<i>Övriga aktiviteter</i>				
Kafé	53	78	***	1,47
Hamburgerställe/ pizzeria	65	54	***	0,83
Som åskådare se matcher	54	34	***	0,63
Fritidsgård	32	36	+	1,13
Utflykt i skog och mark	25	26		1,04

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Den aktivitet som intresserar flest av både killarna och tjejerna på högstadiet är egen motion – mer än fyra av fem säger att de vill utöva sådan minst en gång per vecka. Både bland killar och tjejer är det också många som är intresserade av bio och idrottsförening. En genomgående skillnad tycks dock vara att de mest populära aktiviteterna inte fångar lika många bland högstadieeleverna som bland mellanstadieeleverna – kanske tecken på en ökad individualisering.

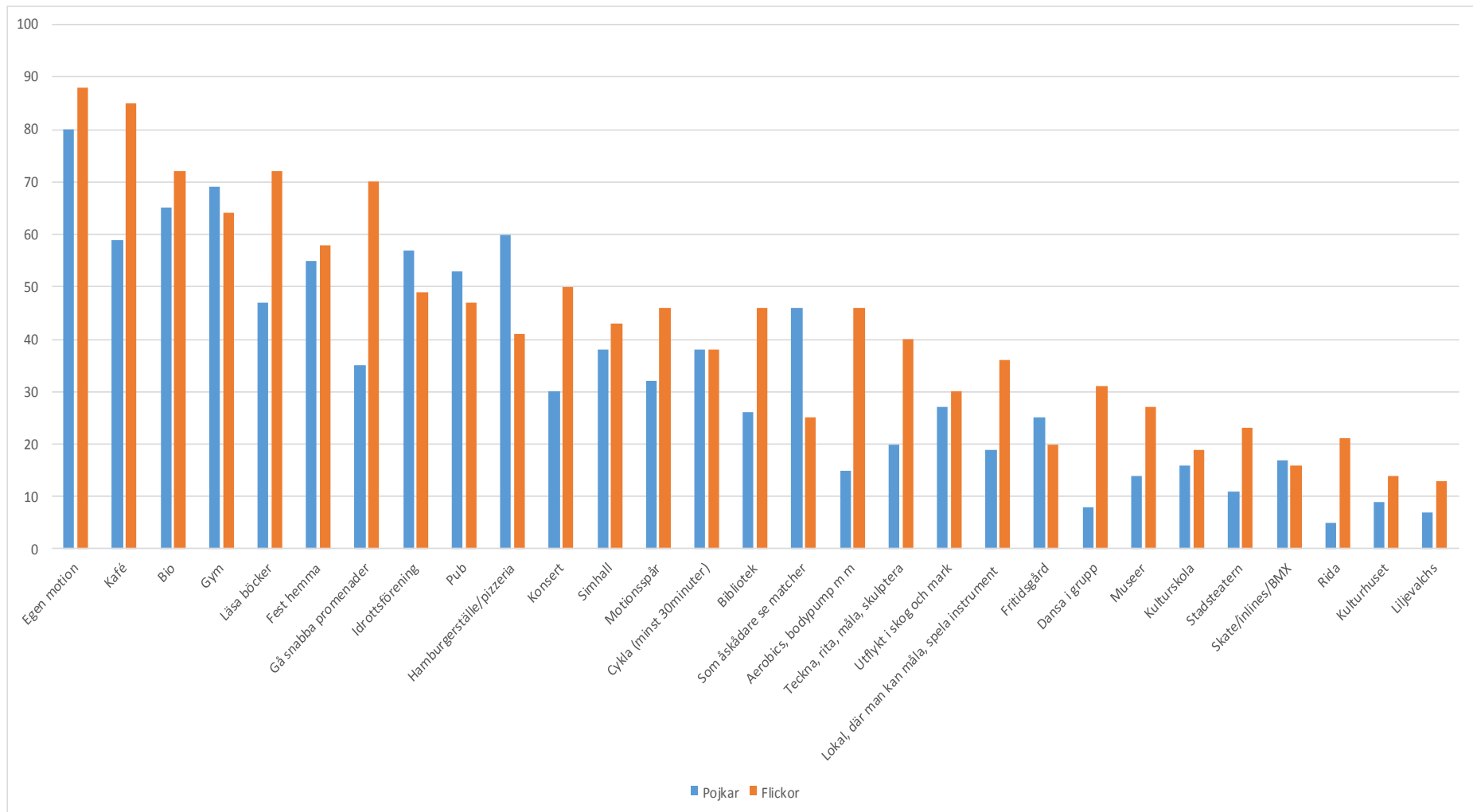
Även på detta stadium framträder en lång rad könsskillnader – signifikanta i 19 av de 26 fallen. Liksom på mellanstadiet är det tjejers överrepresentation som dominerar – endast i tre av dessa 19 fall är killarna mer intresserade. Ser man till de relativa könsskillnaderna är dessa också i de flesta fall störst för aktiviteter som intresserar fler tjejer. Sett från detta perspektiv kommer att dansa klart högst, det är nästan fem gånger så många bland tjejerna som vill göra detta. Efter detta följer att rida (tre gånger så vanligt bland tjejer), att ägna sig åt aerobics/bodypump/etc, att besöka en lokal där man kan ägna sig åt skapande verksamheter, att gå på konserter, att teckna/rita/måla, att gå snabba promenader, att besöka bibliotek samt att delta i kulturskola. Först på nionde plats kommer den första könsskillnad där killar är

överrepresenterade, nämligen att gå och se på olika idrottsmatcher. I detta senare fall är det ungefär 60 % fler bland killarna som är intresserad, trots allt knappast någon extrem överrepresentation.

Ser man till de fall där tjejer är tydligt överrepresenterade dominerar självklart olika kulturformer, men man skall inte glömma bort att här finns också med flera former av fysisk aktivitet – att rida, att ägna sig åt aerobics/bodypump/etc och att gå snabba promenader. Åter en sammantagen bild av att könsskillnaderna främst handlar om större intresse bland tjejer – eller omvänt lägre intresse bland killar – för olika former av kultur.

Gymnasiet

Här är det ytterligare några fler verksamheter som tagits med i frågan, sammanlagt 29 stycken. De som tillkommit är att besöka nattklubb/pub, att ha fest hemma samt att läsa böcker (som inte fanns med på högstadiet, däremot på mellanstadiet). Liksom tidigare inleds presentationen med en figur som ger en övergripande bild av intresset för olika aktiviteter bland killar respektive tjejer. Efter detta redovisas mer detaljerade data i tabell 4.

Figur 1. Gymnasiet. Andel (%) som uppger att de vill göra olika saker minst en gång per vecka efter kön.

Tabell 4. Stockholm, gymnasiet. Andel som vill göra olika saker efter kön.

Område	Killar	Tjejer	Sign. nivå	Tjejer/ Killar
<i>Kulturella aktiviteter</i>				
Bio	65	72	**	1,11
Läsa böcker	47	72	***	1,53
Konsert	30	50	***	1,67
Teckna, rita, måla, skulptera	20	40	***	2,00
Bibliotek	26	46	***	1,77
Lokal, där man kan måla, spela instr.	19	36	***	1,89
Dansa i grupp	8	31	***	3,88
Muséer	14	27	***	1,93
Kulturskola	16	19		1,19
Stadsteatern	11	23	***	2,09
Kulturhuset	9	14	*	1,56
Liljevalchs	7	13	**	1,86
<i>Fysiska aktiviteter</i>				
Egen motion	80	88	***	1,10
Gym	69	64	+	0,93
Gå snabba promenader	35	70	***	2,00
Idrottsförening	57	49	**	0,86
Simhall	38	43	+	1,13
Motionsspår	32	46	***	1,44
Cykla (minst 30minuter)	38	38		1,00
Aerobics, bodypump m m	15	46	***	3,07
Skate/inlines/BMX	17	16		0,94
Rida	5	21	***	4,20
<i>Övriga aktiviteter</i>				
Kafé	59	85	***	1,44
Fest hemma	55	58		1,05
Pub	53	47	*	0,89
Hamburgerställe/pizzeria	60	41	***	0,68
Som åskådare se matcher	46	25	***	0,54
Utflykt i skog och mark	27	30		1,11
Fritidsgård	25	20	+	0,80

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Även på detta stadium kommer att ägna sig åt egen motion högst både bland killar och tjejer. Vid sidan av detta kan man notera att många av tjejerna vill gå på café, bio, läsa böcker samt gå snabba promenader – aktiviteter som attraherar mer än 70 % av tjejerna. Bland killarna är det endast egen motion som attraherar så många.

Liksom på de båda övriga stadierna framträder en rad signifikanta könsskillnader – totalt i 21 av de 29 fallen. Även här dominerar skillnader där tjejer är mer intresserade än killar – sammanlagt i 17 av de 21 fallen och de relativa könsskillnaderna blir störst i just dessa fall. Högst kommer här att rida och att dansa – det är ungefär fyra gånger så vanligt att tjejer vill göra detta. Efter detta kommer att ägna sig åt aerobics/bodypump/etc, (tre gånger så vanligt). Sedan följer att gå på Stadsteatern, att gå snabba promenader, att teckna/rita/måla, att besöka muséer, att besöka lokal där man kan ägna sig åt kulturella verksamheter, att besöka Liljevalchs samt att besöka bibliotek. Ser man till aktiviteter som intresserar fler killar är

könsskillnaden störst när det gäller se på olika idrottsmatcher, men relativt sett kommer denna först på tionde plats, dvs strax före bibliotek.

Bilden av hur könsskillnaderna ser ut påminner mycket om de som finns på högstadiet. Tjejer som grupp är mer intresserade av olika kulturella verksamheter men det finns också flera former av fysisk aktivitet – att rida, att dansa, att ägna sig åt aerobics/body pump/etc, att gå snabba promenader – där tjejernas intresse är klart större.

Förändringar med ålder

I frågorna tas till en del olika aktiviteter upp på de tre stadierna, vilket självklart kan kopplas till en förförståelse kring att det är olika aktiviteter som främst attraherar barn/ungdomar i olika åldrar. Sammantaget finns det dock med 10 aktiviteter som ingår för alla tre stadierna. Innan vi analyserar åldersförändringarna för dessa mer utförligt kan det vara intressant att se lite närmare på vilka förändringar som sker från stadium till stadium. I tabell 5 nedan presenteras förändringar från mellan- till högstadiet genom att se på relationen mellan andelen intresserade på högstadiet och andelen intresserade på mellanstadiet. Alternativen har rangordnas från de minsta till de största förändringarna.

Tabell 5. Stockholm. Andel som vill göra olika saker efter kön och stadium samt andel intresserade på högstadiet/andel intresserade på mellanstadiet.

Aktivitet	Killar				Tjejer			
	M	H	G	H/M	M	H	G	H/M
<i>Kulturella aktiviteter</i>								
Kulturskola	31	17	16	0.55	56	28	19	0.50
Måla, teckna, rita	53	24	20	0.45	84	44	40	0.52
Dansa i grupp	25	9	8	0.36	72	42	31	0,58
Bibliotek	92	25	26	0.27	95	45	46	0.47
Lokal att måla, skriva	62	19	19	0.31	83	41	36	0.49
<i>Fysiska aktiviteter</i>								
Egen motion	84	80	80	0.95	83	88	88	1.06
Idrottsförening	83	76	57	0.92	75	70	49	0.93
Simhall	88	54	38	0.61	90	55	43	0.61
<i>Övriga aktiviteter</i>								
Fritidsgård	65	32	25	0.49	53	36	20	0.68
Vara ute i skog, mark	65	25	27	0.38	71	26	30	0.37

Förändringarna från mellan- till högstadiet är både bland tjejer och killar mycket begränsade när det gäller egen motion och deltagande i idrottsförening, men i övrigt minskar gruppen som är intresserade av att ägna sig åt olika aktiviteter mer eller mindre kraftigt. Bland dessa är förändringen minst för tjejer när det gäller fritidsgård, andelen intresserade har här minskat med en tredjedel. För kulturskola, att teckna/måla/etc samt fritidsgård bland killar och bland tjejer bibliotek och lokal med kulturell verksamhet har andelen minskat till ungefär hälften. Kraftigast är nedgången när det gäller att vara ute i skog och mark samt bland killar att dansa, att besöka bibliotek respektive lokal med kulturella verksamheter, där intressegruppen krympt till kring en tredjedel.

Frågan är då vilka förändringar som sker från högstadiet till gymnasiet.

Tabell 6. Stockholm. Andel som vill göra olika saker efter kön och stadium samt andel intresserade på gymnasiet/andel intresserade på högstadiet.

Aktivitet	Killar				Tjejer			
	M	H	G	G/H	M	H	G	G/H
Kulturella aktiviteter								
Stadsteatern		10	11	1,10		16	23	1,44
Liljevalchs		7	7	1,00		9	13	1,44
Konsert		25	30	1,20		52	50	0,96
Bibliotek	92	25	26	1,04	95	45	46	1,02
Muséer		16	14	0,88		20	27	1,35
Lokal att måla, skriva	62	19	19	1,00	83	41	36	0,88
Bio		70	65	0,93		78	72	0,92
Kulturhuset		10	9	0,90		15	14	0,93
Måla, teckna, rita	53	24	20	0,83	84	44	40	0,91
Dansa i grupp	25	9	8	0,89	72	42	31	0,74
Kulturskola	31	17	16	0,94	56	28	19	0,68
Fysiska aktiviteter								
Motionsspår		30	32	1,07		39	46	1,18
Gym		62	69	1,11		61	64	1,05
Egen motion	84	80	80	1,00	83	88	88	1,00
Aerobics, bodypump		17	15	0,88		38	46	1,21
Cykla (minst 30minuter)		50	38	0,76		52	38	0,73
Simhall	88	54	38	0,70	90	55	43	0,78
Idrottsförening	83	76	57	0,75	75	70	49	0,70
Skate/inlines/BMX		26	17	0,65		23	16	0,70
Rida		8	5	0,63		24	21	0,88
Gå snabba promenader		37	35	0,95		67	70	1,04
Övriga aktiviteter								
Vara ute i skog, mark	65	25	27	1,08	71	26	30	1,15
Kafé		53	59	1,11		78	85	1,09
Fritidsgård	65	32	25	0,78	53	36	20	0,56
Hamburger/ pizzeria		65	60	0,92		54	41	0,76
Se matcher		54	46	0,85		34	25	0,74

Ett mycket tydligt resultat är att det i allmänhet sker mindre förändringar från högstadiet till gymnasiet än vad som sker från mellan- till högstadiet. I några fall är dock minskningarna mer betydande. Bland killar kan vi t ex notera att andelen som är intresserade att utöva aktiviteten har minskat med ungefär en tredjedel när det gäller att rida och att ägna sig åt skate/BMX m m. En motsvarande minskning har bland tjejer skett när det gäller deltagande i kulturskolan och ser man till intresse för fritidsgård har detta minskat ned till hälften från högstadiet till gymnasiet. Minskningar med 25-30 % kan vid sidan av detta noteras för simhall, idrottsförening och att måla/rita m m. Bland tjejer finns likande förändringar när det gäller idrottsförening, skate/BMX, att cykla, att dansa, att vara åskådare på idrottsmatcher, att besöka hamburgerställe/pizzeria samt att besöka simhall. I övrigt är minskningarna mer begränsade och för att vara ute i skog och mark, gå på café, använda gym, ägna sig åt egen motion, gå på konserter, besöka bibliotek finns varken bland killar eller tjejer några indikationer för att intresset skulle minska. Det samma gäller bland tjejer även för muséer, att syssla med aerobics/bodypump samt att gå snabba promenader.

Även om resultaten ovan pekar mot att det sker större förändringar mer allmänt vid övergången från mellan- till högstadiet än vid övergången från högstadiet till gymnasiet kan det vara intressant att se lite närmare på hur förändringarna ser ut över hela åldersintervall för det aktiviteter som finns med på alla stadierna. Här tas också att läsa böcker med som tyvärr saknas på högstadiet.

Tabell 7. Stockholm. Andel som vill göra olika saker på mellanstadiet samt förändringar från mellan- till högstadiet respektive till gymnasiet efter kön.

Aktivitet	Killar			Tjejer		
	M	H/M	G/M	M	H/M	G/M
<i>Kulturella aktiviteter</i>						
Läsa böcker	91		0,52	95		0,76
Kulturskola	31	0,55	0,52	56	0,50	0,43
Måla, teckna, rita	53	0,45	0,38	84	0,52	0,48
Bibliotek	92	0,27	0,28	95	0,47	0,48
Dansa i grupp	25	0,36	0,32	72	0,58	0,43
Lokal måla, skriva	62	0,31	0,31	83	0,49	0,43
<i>Fysiska aktiviteter</i>						
Egen motion	84	0,95	0,95	83	1,06	1,06
Idrottsförening	83	0,92	0,69	75	0,93	0,65
Simhall	88	0,61	0,43	90	0,61	0,48
<i>Övriga aktiviteter</i>						
Vara ute i skog	65	0,38	0,42	71	0,37	0,42
Fritidsgård	65	0,49	0,38	53	0,68	0,38

Det kanske mest intressanta är att intresset för att ägna sig åt egen motion förändras mycket obetydligt under hela åldersintervallet. Ser man till idrottsförening minskar intresset obetydligt från mellan- till högstadiet men sedan sjunker det mera. I övrigt framträder en bild av ett minskat intresse från mellan- till högstadiet, varefter intresset förändras i mindre utsträckning. Speciellt framträdande är detta mönster när det gäller kulturskola, att måla/rita/teckna, vara ute i skog och mark, besök bibliotek, att dansa (bland killar) och att besöka lokal där man kan syssla med olika kulturella verksamheter.

Intressebredd

I tabell 8 nedan presenteras medelvärden för bredd – antal aktiviteter som barnen/ungdomarna angett att de vill utöva minst en gång per vecka – samt relativ bredd – samma värde men delat med antalet aktiviteter som tagits upp i frågan på respektive stadium. Som redan påpekats är jämförelser mellan kön inom de tre stadierna oproblematiska¹⁴. Däremot blir jämförelser mellan stadierna mer problematisk eftersom antalet alternativ som eleverna fått ta ställning till skiljer sig. Speciellt skall man här notera att antalet alternativ ökar systematiskt från mellanstadiet till gymnasiet. Även om vi söker kompensera för detta genom att även studera relativ bredd blir jämförelserna knappast oproblematiska att tolka.

För att fördjupa analysen studeras även bredd separat för två grupper av aktiviteter, nämligen dels de som kan ses som fysiska, dels de som kan betraktas som kulturella. Som fysiska aktiviteter behandlas att besöka simhall, ägna sig åt egen motion, idrottsförening, dansa i grupp, skate/inlines/BMX, gå på gym, gå snabba promenader, cykla (minst 30 minuter), använda motionsspår, aerobics/bodypump, rida. Som kulturella anses besöka bibliotek, läsa böcker, lokal där man kan måla/skriva/etc, teckna/rita/måla/skulptera, dansa i grupp, spela instrument med lärare, kulturskola, spela i band, vara med i teatergrupp, sjunga i kör, bio, gå på konsert, muséer, besöka kulturhuset, Stadsteatern, Liljevalchs.

¹⁴ Självklart med utgångspunkten för att urvalet av aktiviteter på de olika stadierna kan betraktas som könsneutralt.

Tabell 8. Stockholm. Bredd respektive relativ bredd för antalet aktiviteter man vill göra minst en gång per vecka efter kön och stadium. Medelvärden samt antal aktiviteter i frågan.

	Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
	P	F	P	F	P	F
Bredd total						
Antal aktiviteter	19		26		29	
Medelvärde (m)	8.6	11.0	8.5	10.8	9.5	11.9
Relativ bredd (m)	0.45	0.58	0.33	0.42	0.33	0.41
Signifikans nivå kön	***		***		***	
Bredd fysiska aktiviteter						
Antal aktiviteter	5		11		11	
Medelvärde (m)	3.07	3.27	4.30	5.42	3.85	4.98
Relativ bredd (m)	0.61	0.65	0.39	0.49	0.35	0.45
Signifikans nivå kön	***		***		***	
Bredd kulturella aktiviteter						
Antal aktiviteter	11		11		12	
Medelvärde (m)	3.68	6.15	2.18	3.65	2.65	4.29
Relativ bredd (m)	0.33	0.56	0.20	0.33	0.22	0.36
Signifikans nivå kön	***		***		***	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Ser vi till könsskillnaderna finns ett mycket tydligt mönster – i genomsnitt är bredden högre bland tjejer än bland killar. Ser man till dessa är killar mer intresserade när det gäller deltagande i idrottsförening och att använda skate/inlines/BMX, medan tjejer är klart mer intresserade av att dansa. För besök på simhall och utövande av egen motion finns inga skillnader.

En mycket tydlig slutsats är att tjejer genomgående har en större intressebredd än killar. En analys av könsskillnaderna efter stadium pekar mot två saker

1. Könsskillnader är relativt sett större för kultur än för fysisk aktivitet.
2. Könsskillnaderna är genomgående minst på mellanstadiet för att sedan öka till högstadiet och gymnasiet (där de är av ungefär samma storlek).

Ser man till relativ bredd tycks det gå en klar skiljelinje mellan mellanstadiet och de båda övriga stadierna. Både bland tjejer och bland killar är den relativa bredden störst på mellanstadiet. Detta gäller både om man ser till samtliga aktiviteter eller studerar fysiska och kulturella var för sig. En fråga som väcks när man ser till bredd är vilken betydelse en hög bredd har för fortsatt intresse när ungdomarna blir äldre. Här kan man tänka sig två alternativ. En hypotes skulle vara att större bredd kan leda till att intresset för att utöva åtminstone någon av aktiviteterna blir högre när man blir äldre. En annan – helt motsatt hypotes – skulle vara att större koncentration på någon aktivitet – ökar chansen för att man fortsätter med aktiviteten när man blir äldre. Tyvärr går det inte att avgöra vilken av dessa hypoteser som främst får stöd utifrån resultaten. Ser man till kön förändras bredden på likartat sätt bland killar och tjejer.

Könsskillnadernas stabilitet

Rapporten har koncentrerats till att studera könsskillnader rent allmänt utan att fördjupa sig i hur dessa kan variera beroende på andra bakgrundsfaktorer. Det är ganska självklart att könsskillnaderna ser olika ut beroende på socioekonomisk respektive svensk/utländsk bakgrund och vilket område man bor i. En mer detaljerad analys av detta har skjutits fram till

en senare rapport där olika bakgrundsfaktorerers betydelse kommer att analyseras närmare. Men, för att ge en viss bild av hur könsskillnaderna kan tänkas variera, har en speciell analys av bredd gjorts där interaktioner mellan kön och övriga bakgrundsfaktorer studeras. Denna analys pekar mot att könsskillnaderna kan variera enligt följande mönster (resultaten redovisas ej i detalj).

Tabell 9. Bredd i fritidsintresse. Förekomst av interaktioner med kön, dvs bakgrundsfaktorer(#) som kan inverka på könsskillnader efter stadium.

	Mellanstadiet	Högstadiet	Gymnasiet
Bredd totalt	(Bostadsområde) ^{##}	(Socioek. bakgrund) ^{##}	Familjesituation
Bredd kulturella Aktiviteter	Bostadsområde		Familjesituation Socioek. bakgrund (Bostadsområde) ^{##}
Bredd fysiska aktiviteter	Socioek. bakgrund	Socioek. bakgrund	(Sv/utländsk bakgrund) ^{##}

De ingående bakgrundsfaktorerna är familjesituation, socioekonomisk bakgrund, svensk/utländsk bakgrund samt bostadsområde. ## Endast tendens till samband – $p > 0.10$.

Resultaten ovan pekar mot att könsskillnaderna – här för bredd – kan variera beroende på andra bakgrundsfaktorer. På mellanstadiet kan man notera att könsskillnaderna både när det gäller bredd totalt och bredd för fysiska aktiviteter är lägre i områden med högre social status (resultaten redovisas ej). Ser vi till bredden för kulturella aktiviteter på detta stadium är könsskillnaderna som störst för de som kommer från familjer med högre socioekonomisk bakgrund, men här skall man vara försiktig med att dra alltför långtgående slutsatser eftersom de är som minst för de som kommer från familjer med näst högst bakgrund. Sambanden får i detta fall betraktas som osäkra. Ser man till gymnasiet pekar resultaten främst mot att könsskillnaderna varierar beroende på familjesituation. En närmare analys tyder främst på att dessa skillnader ser annorlunda ut bland de som bor med mamma och annan vuxen samt de som bor ensamma. I detta fall går könsskillnaderna – utifrån skattningarna – i motsatt riktning, d v s större bredd både totalt och för fysiska aktiviteter, bland killar än bland tjejer. I bägge dessa fall tycks det handla om att bredden bland killarna är ovanligt hög i dessa familjekonstellationer. Bland dem som bor med mamma och annan vuxen är också bredden ovanligt låg för tjejerna.

Andra bakgrundsvariablers inverkan på vilja att utöva/delta i olika fritidsaktiviteter

Självklart är det inte enbart kön som påverkar vad barn/ungdomar vill göra på fritiden, även andra bakgrundsvariabler har naturligtvis betydelse. En detaljerad redovisning av hur intresset för olika fritidsaktiviteter varierar beroende på barnens/ungdomarnas sociala bakgrund skulle göra rapporten alltför omfattande. Dessutom skulle den i många fall ge en felaktig bild av de enskilda variabelernas påverkan eftersom dessa är inbördes korrelerade med varandra. Till exempel gäller att det finns en klar koppling mellan svensk/utländsk och socioekonomisk bakgrund. Barn/ungdomar med utländsk bakgrund kommer i större utsträckning från familjer med låg socioekonomisk bakgrund. Det finns också klara skillnader mellan de olika boendeområdena när det gäller genomsnittlig socioekonomisk bakgrund liksom andelen barn/ungdomar med utländsk bakgrund. Bakom skillnader mellan olika boendeområden kan det dels dölja sig skillnader beroende på olikheter i den sociala strukturen, dels olikheter direkt kopplade till själva bostadsområdet. För att skilja ut detta senare måste man vid analyserna kontrollera för bostadsområdenas sociala struktur.

För att ge en bild av hur olika sociala bakgrundsfaktorer mer direkt påverkar barns/ungdomars val/önskemål har därför multivariata analyser gjorts dels när det gäller intressebredd dels för de enskilda aktiviteterna. I dessa analyser ingår som förklaringsvariabler – vid sidan av kön – familjekonstellation, socioekonomisk och svensk/utländsk bakgrund samt på mellan- och högstadiet boendeområde. Den senare variabeln ingår inte på gymnasiet – antalet elever från separata stadsdelar blir i de flesta fall alltför litet för att resultaten skall bli tillförlitliga. Det är också rimligt att utgå från att boendeområdets inverkan blir mer uppluckrad på detta stadium – ett flertal ungdomar går i gymnasiet i en stadsdel som ligger utanför boendeområdet.

Som påpekats många gånger kan man inte utgå från att könsskillnaderna är likartade oberoende av barnens/ungdomarnas sociala bakgrund i övrigt. Könsskillnaderna kan vara små/begränsade inom vissa grupper och betydligt större i andra. För att ta hänsyn till detta har i analysmodeller även tagits med alla två vägs interaktioner med kön. Detta innebär t ex att vi studerar om könsskillnaderna ser olika ut beroende på svensk/utländsk bakgrund eller i olika bostadsområden.

Låt oss börja med att se lite närmare på hur intressebredden varierar med social bakgrund.

Tabell 10. Intressebredd – totalt samt för kulturella respektive fysiska aktiviteter. Resultat från multipel variansanalys. Förklaringsgrad (R^2) samt förekomst av signifikanta samband efter stadium.

Intressebredd	Totalt			Kulturella aktiviteter			Fysiska aktiviteter		
	M	H	G	M	H	G	M	H	G
Kön	*	+	*	***	*	*		**	***
Familjesituation			+			*			+
Socioek. bakgrund									
Sv/utländsk bakgrund	*	*	**			+	*		
Bostadsområde	*	*	#	**	*	#			#
Kön*Familjesituation									
Kön*Socek. Bakgrund							+	*	+
Kön* Sv/utländsk bakgr.	+			+					
Kön*Bostadsområde	+		#	*	+	#			#
R^2	10.3	5.5	5.7	15.6	9.1	8.3	3.0	5.3	6.6

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001. # Ingår inte i modellen.

Resultaten styrker starkt de redan presenterade resultaten kring könets centrala roll när det gäller intressebredd. Det framträder klara signifikanta, generella könsskillnader utom i två fall, nämligen på mellanstadiet när det gäller hur många fysiska aktiviteter man vill utöva samt på högstadiet när det gäller den totala intressebredden. I det senare fallet finns dock tendens (p<0.10) till samband. Det genomgående mönstret är att tjejer har en större intressebredd. Det är här viktigt att notera att det handlar om generella, allmänna könsskillnader som alltså slår igenom oberoende av social bakgrund i övrigt. Endast en klart signifikant interaktion framträder – på mellanstadiet med bostadsområde när det gäller bredd i kulturella aktiviteter. På mellanstadiet skiljer sig alltså bredden i kulturella aktiviteter mellan olika stadsdelar. I övrigt framträder könsskillnaderna som i huvudsak likartade oberoende av social bakgrund.

När det gäller övriga bakgrundsvariabler är det i första hand svensk/utländsk bakgrund och boendeområde som påverkar intressebredden. Det finns tydliga skillnader mellan barn/ungdomar med svensk och utländsk bakgrund när det gäller bredden i det totala

fritidsintresset och på mellanstadiet när det gäller bredden för fysiska aktiviteter. Generellt finns den största bredden i fritidsintresse hos första generationens invandrare. Detta gäller genomgående för samtliga aktiviteter, de kulturella och de fysiska aktiviteterna på samtliga tre skolstadier. Bilden är inte lika tydlig när det gäller andra generationens invandrare men vi kan notera att bredden är högre än bland ungdomar med svensk bakgrund på högstadiet för samtliga aktiviteter och fysiska aktiviteter, däremot är denna lägre i dessa fall på gymnasiet.

När vi ser till de signifikanta skillnaderna mellan bostadsområdena som framträder är det viktigt att notera att det inte handlar om skillnader kopplade till olikheter i den sociala strukturen. I analyserna har vi kontrollerat för dessa. Det handlar alltså om olikheter mellan bostadsområdena som kan återföras till bostadsområdets speciella karaktär, kanske påverkad från föräldrar, andra vuxna och kamrater. Vi skall också notera att bostadsområde inte ingår som förklaringsvariabel på gymnasiet. Tiden har inte givit utrymme för att se om det finns någon koppling till de olika stadsdelarnas utbud men det är dock tveksamt att detta skulle kunna vara en förklaring. Även om det finns skillnader när det gäller utbudet torde detta i de flesta stadsdelar vara så stort att barnen/ungdomarna har möjlighet att ägna sig åt en rad olika aktiviteter. Olikheterna mellan de olika boendeområdena torde snarare handla om inställningen till om man skall ägna sig åt många aktiviteter eller om man skall koncentrera sig mer på ett färre antal. Samtidigt är det viktigt att notera att för alla boendeområden gäller att det genomsnittliga antalet fritidsaktiviteter som man vill ägna sig åt är högt.

Sambanden med bostadsområde är mest framträdande när det gäller kulturella aktiviteter – tydliga signifikanta samband både på mellan- och högstadiet. Men bostadsområde har även en ganska stor betydelse när vi ser till den totala intressebredden – på mellanstadiet signifikant samband, på högstadiet tendens ($p < 0.10$) till samband. Att notera är att det också finns indikationer på att könsskillnaderna varierar mellan bostadsområden i dessa fall. Däremot tycks bostadsområde ha mindre betydelse när det gäller intressebredd för fysiska aktiviteter. Vad är det då för skillnader som framträder? Här framstår Norrmalm och Skärholmen som två motpoler. I Norrmalm är bredden när vi ser till kulturella aktiviteter lägre både på mellan- och högstadiet och på mellanstadiet är den också lägre när det gäller den samlade intressebredden. I motsats finner vi en större bredd både när det gäller samtliga och de kulturella aktiviteterna i Skärholmen. Vid sidan av detta är bredd när det gäller samtliga aktiviteter på mellanstadiet låg i Bromma.

Hittills har vi analyserat och diskuterat hur de olika bakgrundsvariablerna påverkar bredden i intresse. Det är självklart också av intresse att se närmare på hur dessa påverkar intresse för att utöva/delta i olika enskilda fritidsaktiviteter. Även här görs motsvarande multivariata analyser men en detaljerad redovisning av dessa skulle göra rapporten alltför omfattande. Den läsare som är mer specifikt intresserad av en eller några fritidsaktiviteter hänvisas till bilagan där resultat från dessa analyser – förekomst av signifikanta samband och R^2 (förklaringsgrad) – redovisas. I den följande texten kommer vi att sammanfatta vad resultaten säger om de olika bakgrundsvariablernas inverkan på intresse för att utöva/delta i olika fritidsaktiviteter. Men innan vi fördjupar oss närmare i detta är det intressant att se närmare på de olika variablernas betydelse genom att sammanfatta hur många signifikanta samband som framträder.

Om vi jämför antalet signifikanta, generella könsskillnader som framträder i dessa analyser är antalet betydligt färre än de skillnader som framträder i den inledande analysen då vi jämför killar och tjejer rakt upp och ned. Hur skall detta tolkas? I de multivariata analyserna studeras i vilken utsträckning det finns generella, allmänna skillnader mellan könen, dvs fall där kön i sig själv är en genomgående förklaringsfaktor. Vid sidan av detta kan det finnas mer specifika

könsskillnader som främst framträder inom vissa speciella grupper. Resultaten av de multivariata analyserna tyder på att sådana främst framträder på mellanstadiet och i första hand kopplade till svensk/utländsk bakgrund samt boendeområde. Även här måste vi vara medvetna om att det finns könsskillnader men dessa är inte på samma sätt generella - inom vissa grupper har de brutits ned. Resultaten från de multivariata analyserna ger alltså fritidsaktiviteter där intresse för att utöva/delta i är djupgående könsrelaterat. För att inte nedtona sådana skillnader alltför mycket tas även de fall där det endast framträder tendens ($p < 0.10$) till signifikant samband med kön med i tabellen.

Tabell 11. *Förekomst av signifikanta samband (antal) vid de multivariata analyserna av olika bakgrundsvariablers inverkan på intresse för att utöva/delta i olika fritidsaktiviteter efter skolstadium.*

Antal aktiviteter	Mellanstadiet 19		Högstadiet 26		Gymnasiet 29	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Kön	6	32	7	27	10	34
Familjesituation	1	5	5	19	4	14
Socek. Bakgrund	1	5	7	27	4	14
Sv/utländsk bakgrund	8	42	9	35	14	48
Bostadsområde	8	4	9	35	#	
Kön*Familjesituation	0	0	0	0	1	3
Kön*Socek. bakgrund	1	5	3	12	2	7
Kön* Sv/utländsk bakgr.	3	16	1	4	0	0
Kön*Bostadsområde	4	21	1	4	#	

Ingår inte i modellen.

Ett gemensamt mönster som framträder på samtliga stadier är att kön, svensk/utländsk bakgrund samt boendeområde (finns ej med på gymnasiet) har störst påverkan. Familjekonstellation har mycket begränsad inverkan på mellanstadiet, viss påverkan på de båda övriga stadierna. Även socioekonomisk bakgrund har relativt begränsad inverkan men får på högstadiet samma betydelse som kön. Antalet signifikanta två vägs interaktioner med kön är begränsat men det kan vara värt att notera att sådana främst framträder på mellanstadiet och att det här handlar om varierande könsskillnader mellan barn med svensk/utländsk bakgrund liksom mellan olika bostadsområden. Sammantaget tyder detta på att det finns större variationer på könsskillnaderna på mellanstadiet medan dessa stabiliseras då ungdomarna blir något äldre.

Frågan är då vad som döljer sig bakom dessa samband. Nedan har vi sammanställt de fall där det framträder signifikanta samband med olika bakgrundsvariabler och också angett i vilken riktning dessa går. För att få en klarare bild presenteras dessa i ordningen kulturella, fysiska och övriga aktiviteter.

Tabell 12. *Fritidsaktiviteter med tydliga könsskillnader samt signifikanta interaktioner med andra bakgrundsvariabler. Resultat från multivariata analyser av intresse för att utöva/delta i olika fritidsaktiviteter.*

Riktning	Mellanstadiet	Högstadiet	Gymnasiet
<i>Tjejer mer</i>	Dans Kulturskola Kör Teater Teckna Måla Musik med lärare	Dans Kulturskola Bibliotek Konsert Aerobics Rida Motionsspår Promenad Café	Dans Bibliotek Läsa bok Teckna Aerobics Rida Motionsspår Promenad Egen motion Café
<i>Killar mer</i>	Idrottsförening	Hamburgerbar Åskådare idrott	Pub Åskådare idrott
Interaktioner med kön			
<i>Familjekonstellation</i>			Motion
<i>Socioekonomisk bakgrund</i>	BMX	Idrottsförening Motion Åskådare idrott	Läsa bok Simhall
<i>Svensk/utländsk bakgrund</i>	Läxor Bibliotek Teckna	Bibliotek	
<i>Boendeområde</i>	Kör Teater Spela band Simhall	 Åskådare idrott	

Det första vi kan konstatera är att det i flertalet fall handlar om att tjejer är mer intresserade, sammantaget gäller detta 16 aktiviteter – 10 kulturella och 5 fysiska. Att tjejer är mer intresserade av kulturella aktiviteter framstår som uppenbart men vi skall inte bortse från att det finns ett flertal fysiska aktiviteter som intresserar tjejer mer. Endast på mellanstadiet framträder ett tydligt högre intresse för aktivt idrottsutövande bland killar – fler är intresserade att vara med i idrottsförening. På de båda högre stadierna handlar könsskillnaden om att fler killar är intresserade av att vara åskådare vid idrottsevenemang. Killarnas högre intresse på högstadiet att gå på hamburgerbar och på gymnasiet att gå på pub ger ju inte heller något intryck av att killar skulle vara mer intresserade av fysiska aktiviteter.

Hur påverkar då övriga bakgrundsvariabler barnens/ungdomarnas intresse att utöva/delta i olika fritidsaktiviteter? Vi börjar med att se till familjekonstellation. I tabellen nedan beskrivs hur inverkan ser ut för de fall där det framträder signifikanta samband. Som redan påpekats har familjekonstellationen liten inverkan på mellanstadiet. Endast de fall där det finns

fritidsaktiviteter som skiljer ut sig presenteras. Eftersom ungdomar som bor med pappa som har ny partner (få ungdomar finns i denna grupp) inte skiljer ut sig på någon speciellt sätt finns denna inte med i tabellen nedan.

Tabell 13. *Fritidsaktiviteter där familjekonstellation "direkt" påverkar intresse för att utöva/delta. Resultat från multivariata analyser av i olika fritidsaktiviteter.*

Familjekonstellation	Mellanstadiet	Högstadiet	Gymnasiet
<i>Båda föräldrar</i> <i>Lägre</i>	BMX	Gym	Fest hemma
<i>Högre</i>			Idrottsförening Läsa böcker
<i>Växelvis</i> <i>Högre</i>	BMX	Stadsteatern Rida Fritidsgård	
<i>Ensam mamma</i> <i>Högre</i>		Gym	
<i>Ensam pappa</i> <i>Lägre</i>		Fritidsgård	Läsa böcker Teckna
<i>Mamma med ny partner</i> <i>Högre</i>		Kulturskola	

Ett tydligt mönster när vi ser till de aktiviteter som har signifikanta samband är att det i de flesta fall är sådana som prioriteras relativt lågt. Undantaget från detta är gym på högstadiet. Detta är något som prioriteras högre bland de som bor med en ensamstående mamma, lägre bland de som bor med båda föräldrar. På gymnasiet kommer läsa böcker (femte plats), fest hemma (sjätte plats) och idrottsförening (åttonde plats) också lite högre i prioriteringslistan. Att läsa böcker och att vara med i idrottsförening är något som prioriteras högt bland de som bor med båda föräldrar, fest hemma något som prioriteras lägre.

Socioekonomisk bakgrund har också en ganska begränsad inverkan, dock något högre på högstadiet. I tabellen nedan presenteras de fall där signifikanta skillnader framträder.

Tabell 14. *Fritidsaktiviteter där socioekonomisk bakgrund ”direkt” påverkar intresse för att utöva/delta. Resultat från multivariata analyser av i olika fritidsaktiviteter.*

Socioekonomisk bakgrund	Mellanstadiet	Högstadiet	Gymnasiet
Lägre bakgrund			
<i>Lägre</i>		Idrottsförening Gym Café Åskådare idrott	Fest hemma
<i>Högre</i>	Fritidsgård		
Lägst bakgrund (grupp 5)			
<i>Lägre</i>		Bio Motion Hamburgerbar	
<i>Högre</i>			Bibliotek Dans
Högst bakgrund (grupp 1)			
<i>Lägre</i>		Hamburgerbar	
<i>Högre</i>	Fritidsgård		Rida

Bilden skiljer sig här en del mellan de olika skolstadierna. På mellanstadiet gäller sambandet fritidsgård som prioriteringsmässigt ligger i mitten. Detta är något som prioriteras högre av de som har lägre socioekonomisk bakgrund men även högt i den lilla grupp som har högst socioekonomisk bakgrund.

Ser vi till högstadiet finns däremot högt prioriterade aktiviteter med på listan – de sex som sammantaget intresserar flest av högstadieläverna plus åskådare i idrott som kommer på en tionde plats. Här har alltså socioekonomisk bakgrund en mycket stark inverkan på intresseinriktningen. Det klart framträdande mönstret är att färre ungdomar med lägre socioekonomisk bakgrund uppger att de är intresserade. Detta gäller idrottsförening, gym, café, att se på idrott, gå på bio eller hamburgerbar. I många fall skulle man här kunna tänka sig att det kan handla om ekonomi, när det gäller idrottsförening även om svagare målinriktning.

På gymnasiet tycks det däremot åter främst handla om aktiviteter som prioriteras lågt utom i ett fall, nämligen fest hemma (plats sex). Vad man speciellt kan uppmärksamma är det högre intresset för bibliotek och dans bland de som har lägre socioekonomisk bakgrund.

Som redan påpekats har svensk/utländsk bakgrund en tydlig inverkan på intresse för att utöva/delta i olika fritidsaktiviteter. Detta gäller på alla skolstadierna.

Tabell 15. Fritidsaktiviteter där svensk/utländsk bakgrund ”direkt” påverkar intresse för att utöva/delta. Resultat från multivariata analyser av i olika fritidsaktiviteter.

Svensk/utländsk bakgrund	Mellanstadiet	Högstadiet	Gymnasiet
Utländsk bakgrund			
<i>Lägre</i>			
<i>Högre</i>	Bibliotek Dans Simhall Fritidsgård Parklek Läxor	Bibliotek Cykla Simhall Fritidsgård Hamburgerbar	Bibliotek Idrottsförening Motionsspår Hamburgerbar
Andra generation			
<i>Lägre</i>	Skog		Konsert Skog Pub Fest hemma
<i>Högre</i>	Musik själv		
Första generation			
<i>Lägre</i>			
<i>Högre</i>	Skog	Måla Bio Promenad Skog	Museum Måla BMX Simhall Fritidsgård

Det första man kan konstatera är att aktiviteter där fler bland ungdomar med utländsk bakgrund är intresserade än bland de som har svensk bakgrund dominerar bilden. Här finns med både kulturella och fysiska aktiviteter. Ett annat genomgående drag är att intresset ofta är högst bland första generationens invandrare. Här skall noteras att på gymnasiet är andra generationens invandrare mindre intresserade än de som har svensk bakgrund i några fall, dock ej bland de som är mest attraktiva. Bland dessa aktiviteter ingår sådana som genomgående attraherar många barn/ungdomar, t ex bibliotek, simhall och läsa läxor på mellanstadiet samt bio, hamburgerbar och simhall på högstadiet. I listan finns också alternativ som kommer i mitten om man ser till hur många som vill ägna sig åt dem och på högstadiet och gymnasiet även aktiviteter som endast attraherar mindre grupper av ungdomarna. Ur ett integrationsperspektiv har ungdomar med utländsk bakgrund samma intressemönster som ungdomar med svensk bakgrund med lika stort eller t o m större intresse för allmänt attraktiva fritidsaktiviteter. I denna mening kan de alltså ses som integrerade. Vid sidan av detta kan man dock bland ungdomar med utländsk bakgrund se ett högre intresse för ett antal öppna aktiviteter, bibliotek, simhall och fritidsgård. Det finns också några kulturella aktiviteter som speciellt attraherar första generationens invandrare mera.

Bostadsområdet inverkar markant när det gäller intresse för olika fritidsaktiviteter, i samma utsträckning som svensk/utländsk bakgrund. (På gymnasiet har inte sambandet studerats närmare eftersom antalet ungdomar som kommer från ett speciellt bostadsområde i de flesta fall är alltför litet). Vid tolkningen av resultaten är det viktigt att komma ihåg att det handlar om ”direkta” samband, dvs efter kontroll för övriga bakgrundsvariabler (främst svensk/utländsk bakgrund). Förklaringen till skillnaderna skall alltså inte återföras till

olikheter i den sociala strukturen utan har med annat att göra. Här kan det handla om speciella attityder och inställningar i bostadsområdet. I tabellen nedan presenteras de fritidsaktiviteter där bostadsområdet i sig själv direkt påverkar önskan att ägna sig åt dessa.

Tabell 16. *Fritidsaktiviteter där bostadsområdet "direkt" påverkar intresse för att utöva/delta. Resultat från multivariata analyser av i olika fritidsaktiviteter.*

Riktning	Mellanstadiet	Högstadiet
Lägre intresse		
Bromma	Bibliotek Musik själv BMX Simhall Parklek	Fritidsgård
EnskedeÅrsta/Vantör		Museum Kulturhuset
Farsta	Parklek	Motion Cykla
Norrmalm	BMX	Kulturskola Museum Kulturhuset Idrottsförening Cykla
Rinkeby/Kista	Kulturskola	
Skärholmen		
Spånga/Tensta		Cykla
Östermalm	Kulturskola Fritidsgård	Kulturskola Bibliotek Simhall
Högre intresse		
Bromma		
EnskedeÅrsta/Vantör	BMX	Idrottsförening Motion
Farsta		
Norrmalm		
Rinkeby/Kista	Bibliotek Simhall BMX Fritidsgård Parklek	Museum Simhall
Skärholmen	Bibliotek Teater Kulturskola Musik själv Fritidsgård Parklek	Kulturskola Bibliotek Kulturhuset Idrottsförening Motion Simhall Fritidsgård
Spånga/Tensta		
Östermalm		Bibliotek Cykla

För det första skall vi notera att listan med signifikanta skillnader mellan olika bostadsområden både på mellan- och högstadiet innefattar alla typer av aktiviteter – både sådana som attraherar många, många som ligger i mitten på rankinglistan och sådan som kommer längre ned. Området tycks alltså kunna ha en inverkan på alla dessa nivåer. På mellanstadiet framträder två tydliga motsatser. Den ena polen är Bromma där intresset för olika aktiviteter är jämförelsevis lågt, den andra Rinkeby/Kista och Skärholmen där intresset är relativt högt jämfört med övriga stadsdelar. Speciellt tydlig framstår denna motsättning när det gäller bibliotek och parklek.

Ser vi till högstadiet framträder Skärholmen som en pol där ungdomar ofta i de aktuella fallen är mest intresserade. Däremot är de mer oklart med motpolen. Den stadsdel där vi oftast ser ett lägre intresse är Norrmalm, där intresset för idrottsförening, att cykla, kulturskola, museum och kulturhuset är lågt. Samtidigt är det också viktigt att notera ett lägre intresse än genomsnittet i Östermalm när det gäller kulturskola, bibliotek och simhall.

Sammanfattning med diskussion

I den här rapporten studeras barns/ungdomars intresse för att utöva/delta i olika offentligt organiserade fritidsaktiviteter. Huvudsyftet är inriktat på att studera hur detta intresse varierar med avseende på kön och ålder (i åldersintervallet 10-18 år). Underlaget för analyserna är en fråga där eleverna fått ange hur många gånger de skulle vilja utöva/delta i olika aktiviteter per vecka som ingår i enkät. Materialet för studien har hämtats från en undersökning genomförd i samarbete mellan projektet *Ung livsstil* och Stockholms stads idrottsförvaltning år 2014 på mellan- och högstadiet samt gymnasiet. Eleverna har i undersökningen fått fylla i en enkät under lektionstid. En enkät som vid sidan av frågor kring fritidsaktiviteter även tar upp frågor kring social bakgrund och levnadsförhållanden mer allmänt. Sammantaget har denna enkät besvarats av 1879 elever i mellanstadiet, 2088 elever i högstadiet och 1464 elever i gymnasiet. Svarefrekvensen var i mellanstadiet 73 %, i högstadiet 72 % och i gymnasiet 73 %. Bortfallet beror till största del på att rektor valde att inte låta hela klasser delta, till en mindre del beror bortfallet på enskilda elevers frånvaro vid aktuellt lektionstillfälle.

Utgångspunkten för analyserna har varit frågan *Hur många gånger i veckan skulle du vilja göra följande?* Med svarsalternativen: Ingen gång, 1 gång, 2 gånger, 3 gånger, 4-5 gånger samt 6 gånger eller fler. Alternativet som ingår i frågan handlar om olika offentligt organiserade fritidsaktiviteter som riktar sig till barn/ungdomar i de olika åldersgrupperna. Man har här försökt fånga upp aktiviteter som är centralt förekommande i olika åldersgrupper. Specifikt har man i valet av alternativ sökt få med flertalet av aktiviteter som kan innefatta fysisk aktivitet för att få ett bra underlag vid analyser av hur fysiskt aktiva barn/ungdomar är. Antalet aktiviteter som tagits upp varierar mellan de olika stadierna – 19 på mellanstadiet, 26 på högstadiet och 29 på gymnasiet. Sammantaget ingår 10 stycken som finns med på alla de tre stadierna. Dessa olikheter kan till viss del ses som naturliga med tanke på att det finns flera samband mellan aktivitet och ålder. Vilka aktiviteter/verksamheter som tagits upp i frågan presenteras i tabell B.1 i bilagan.

Resultaten av studien visar att det i ett stort antal fall finns tydliga könsskillnader när det gäller intresse för att delta i/utöva olika aktiviteter. Ser man till de relativa skillnaderna dominerar tydligt aktiviteter som intresserar fler av tjejerna än av killarna. Dock kan man notera att det finns vissa aktiviteter som kommer högt bland både killar och tjejer och fångar upp en mycket stor andel (minst 70 %). Detta gäller i mellanstadiet för besök på bibliotek, läsa böcker, besöka simhall och ägna sig åt egen motion. På högstadiet finns här egen motion, gå på bio och vara med i idrottsförening, medan endast egen motion platsar i denna grupp på gymnasiet. Ett intressant faktum är att egen motion kommer så högt på intresselistan både bland killar och tjejer på alla stadier. Detta stämmer inte särskilt väl med den oro som ofta framförs kring låg fysisk aktivitet bland ungdomar. Nu skall vi givetvis vara medvetna om att det handlar om intresse, inte utövande, kanske är det ett slags munnens bekännelse utifrån att det talas så mycket om vikten av att vara fysiskt aktiv. Men kanske står det ändå för att ungdomar inte direkt ställer sig i motsats till att ägna sig åt fysisk aktivitet.

I tabellen nedan presenteras aktiviteter med de relativt sett störst könsskillnaderna, vilka nästan genomgående gäller aktiviteter som attraherar fler tjejer än killar.

Aktiviteter med störst relativa könsskillnader som attraherar fler bland tjejerna än bland killarna.

Mellanstadiet	Högstadiet	Gymnasiet
Dansa	Dansa	Rida
Delta i teatergrupp	Rida	Dansa
Sjunga i kör	Aerobics/bodyypump	Aerobics/bodyypump
Delta i kulturskolan	Lokal med konstnärlig verksamhet	Stadsteatern
Måla/teckna/skulptera	Gå på konsert	Gå snabba promenader
Spela instrument med lärare	Teckna/rita/måla	Teckna/rita/måla
Lokal med konstnärlig verksamhet	Gå snabba promenader	Besöka muséer
Spela instrument själv	Besöka bibliotek	Besöka Liljevalchs
	Delta i kulturskolan	Besöka bibliotek

I några få fall blir de relativa könsskillnaderna där killar som grupp är mer intresserade än tjejer av likartad storlek. I mellanstadiet gäller detta för skate/inlines/BMX, i högstadiet och gymnasiet för att gå och se på olika idrottsmatcher (i bägge fallen på nionde plats i rangordning av relativa könsskillnader).

Sammantaget kan man notera att de aktiviteter som relativt sett attraherar tjejer betydligt mer än killar i många fall handlar om kulturella aktiviteter. Speciellt tydligt framträder detta i mellanstadiet. Men man skall också observera att även fysiska aktiviteter kommer med här såsom att dansa, att rida, syssla med aerobics, gå snabba promenader. Endast i ett fall når en fysisk aktivitet som attraherar killar mer upp till samma nivå om man ser till könsskillnader och det handlar om skate/inlines/BMX på mellanstadiet. Även om killar är något mer intresserade av att vara med i idrottsförening är könsskillnaderna i detta fall betydligt mindre. Detta leder över till ett annat faktum som konstateras nämligen att tjejer i genomsnitt har bredare intresse än killar. Detta gäller oberoende av om man ser till samtliga aktiviteter som tas upp eller om man koncentrerar sig till fysiska eller kulturella aktiviteter med ett enda undantag, nämligen fysiska aktiviteter på mellanstadiet. I det senare fallet skall man kanske trots allt göra en reservation, det totala antalet fysiska aktiviteter som är med bland alternativen på detta stadium är endast fem. Möjligen har här vissa alternativ som i högre grad intresserar tjejer inte kommit med.

Sammanfattningsvis kan man alltså konstatera att tjejer är klart mer intresserade av kulturella aktiviteter (alternativt att killar är mindre intresserade av sådana) och att de rent allmänt har en större intressebredd – även om man skiljer mellan fysiska och kulturella aktiviteter – än vad killarna har.

Då vi ser till intresset för att utöva/delta i de enskilda fritidsaktiviteterna kan man på mellanstadiet se en rad fritidsaktiviteter som intresserar en stor majoritet av barnen. I denna mening kan man säga att det finns en stark majoritetskultur. Aktiviteter som attraherar mer än 70 % av mellanstadiellevorna att ägna sig åt minst en gång i veckan är besök på bibliotek, att läsa böcker, att ägna sig åt motion, att läsa läxor samt bland tjejer att teckna och att måla. Endast ett fåtal aktiviteter kan ses som mer udda. Bland killar är det dans, kör, teater som endast intresserar 20-25 %, bland tjejer finns inga aktiviteter som attraherar så få. Bilden på mellanstadiet kan alltså sägas domineras av högt intresse för ett stort antal aktiviteter – både kulturella och fysiska.

Även på högstadiet och gymnasiet finns aktiviteter som intresserar ett stort antal ungdomar. Hit hör inte minst motion som mer än 80 % av eleverna på alla de tre stadierna är intresserade av. På högstadiet behåller idrottsförening – både bland killar och bland tjejer – fortfarande en stark ställning men för flera andra minskar attraktionskraften markant. Detta gäller bibliotek, simhall, vara ute i skog och mark, måla samt teckna (speciellt bland tjejer) men även intresset för kulturskola och fritidsgård minskar markant. Några attraktiva aktiviteter tillkommer nämligen, att läsa böcker, gå på café och bland tjejer att promenera. Hit kan man till viss del även föra gym och bland killar hamburgerbar. Fortfarande finns fysiska aktiviteter med på listan medan de kulturella (t ex bibliotek) förlorat stora delar av sin publik.

Andelen mer udda aktiviteter som på högstadiet endast attraherar mindre grupper blir här mycket fler. Till viss del kan detta förklaras med att det finns fler alternativ i frågan men vi kan klart se att intresset för lokal där man kan måla sjunkit markant bland killar (intresset minskar även bland tjejer men inte lika drastiskt), kulturskola (speciellt killar) och vistelse i skog och mark. Fortfarande finns ett slags majoritetskultur men denna innefattar färre aktiviteter. I en viss mening kan man säga att intresset vidgas.

Aktiviteter som prioriteras högt på högstadiet fortsätter att attrahera många på gymnasiet men med ett klart undantag, nämligen idrottsförening. Här minskar andelen som är intresserade markant även om fortfarande ungefär hälften uppger att de vill vara med i en sådan. I övrigt tycks förändringarna vara ganska begränsade om vi ser till aktiviteter som intresserar många av gymnasieeleverna. Liksom på högstadiet finns en lång rad mer ”udda” aktiviteter, i flera fall nya som alltså inte finns med i frågan på högstadiet. Man kan dock notera att intresset för att utöva/delta bland tjejer minskar starkt när det gäller BMX, kulturskola och fritidsgård. Bland killar är förändringarna mellan högstadiet och gymnasiet när det gäller intresse för mer ”udda” aktiviteter ganska små. Sammantaget framträder en bild där förändringarna från högstadiet till gymnasiet är relativt begränsade och klart mindre än från mellan- till högstadiet.

Könsskillnadernas stabilitet

Rapporten har koncentrerats till att studera könsskillnader rent allmänt utan att fördjupa sig i hur dessa kan variera beroende på andra bakgrundsfaktorer. Det är ganska självklart att könsskillnaderna kan se olika ut beroende på socioekonomisk respektive svensk/utländsk bakgrund och vilket område man bor i. En mer detaljerad analys av detta har skjutits fram till en senare rapport där olika bakgrundsfaktorer betydelse kommer att analyseras närmare. För att ge en viss bild av hur könsskillnaderna kan tänkas variera, har en speciell analys av bredd gjorts där interaktioner mellan kön och övriga bakgrundsfaktorer studeras.

Resultaten pekar mot att könsskillnaderna – för bredd i fritidsintressen – kan variera beroende på andra bakgrundsfaktorer. På mellanstadiet kan man notera att könsskillnaderna både när det gäller bredd totalt och bredd för fysiska aktiviteter är lägre i områden med högre social status (resultaten redovisas ej). Ser man till bredden för kulturella aktiviteter på detta stadium är könsskillnaderna som störst för de som kommer från familjer med mest resurser, men här skall man kanske vara försiktig med att dra alltför långtgående slutsatser eftersom de är som minst för de som kommer från familjer med näst mest resurser. Sambanden får i detta fall betraktas som osäkra. De olikartade könsskillnaderna som på högstadiet för bredd när det gäller fysiska aktiviteter kopplas samman med socioekonomisk bakgrund tycks handla om mindre könsskillnader bland ungdomar som kommer från familjer med mycket stora resurser samt bland dem som kommer från familjer med ganska små resurser. I det senare fallet tycks förklaringen främst ligga i faktumet att bredden är ovanligt låg bland tjejerna i denna grupp.

Ser man till gymnasiet pekar resultaten främst mot att könsskillnaderna varierar beroende på familjesituation. En närmare analys tyder främst på att dessa skillnader ser annorlunda ut bland de som bor med mamma och annan vuxen samt de som bor ensamma. I detta fall går könsskillnaderna – utifrån skattningarna – i motsatt riktning, dvs större bredd både totalt och för fysiska aktiviteter bland killar än bland tjejer. I bägge dessa fall tycks det handla om att bredden bland killarna är ovanligt hög i dessa familjekonstellationer. Bland dem som bor med mamma och annan vuxen är också bredden ovanligt låg för tjejerna.

Andra bakgrundsvariablers inverkan på intresset

Självklart är det inte enbart kön som påverkar vad barn/ungdomar vill göra på fritiden, även andra bakgrundsvariabler påverkar. En detaljerad redovisning av hur intresset för olika fritidsaktiviteter varierar beroende på barnens/ungdomarnas sociala bakgrund skulle göra rapporten alltför omfattande. Dessutom skulle den i många fall ge en felaktig bild av de enskilda variabelernas påverkan eftersom dessa är inbördes korrelerade med varandra. Till exempel gäller att det finns en klar koppling mellan svensk/utländsk och socioekonomisk bakgrund. Barn/ungdomar med utländsk bakgrund kommer i större utsträckning från familjer med låg socioekonomisk bakgrund. Det finns också klara skillnader mellan de olika boendeområdena när det gäller genomsnittlig socioekonomisk bakgrund liksom andelen barn/ungdomar med utländsk bakgrund. Bakom skillnader mellan olika boendeområden kan dels dölja sig skillnader beroende på olikheter i den sociala strukturen, dels olikheter direkt kopplade till själva bostadsområdet. För att skilja ut detta senare måste man vid analyserna kontrollera för bostadsområdenas sociala struktur.

För att ge en bild av hur olika sociala bakgrundsfaktorer mer direkt påverkar barns/ungdomars val/önskemål har därför multivariata analyser gjorts dels när det gäller intressebredd dels för de enskilda aktiviteterna. I dessa analyser ingår som förklaringsvariabler – vid sidan av kön – familjekonstellation, socioekonomisk och svensk/utländsk bakgrund samt på mellan- och högstadiet boendeområde. Den senare variabeln ingår inte på gymnasiet – antalet elever från separata stadsdelar blir i de flesta fall alltför litet för att resultaten skall bli tillförlitliga. Det är också rimligt att utgå från att boendeområdets inverkan blir mer uppluckrad på detta stadium – ett flertal ungdomar går i gymnasiet i en stadsdel som ligger utanför boendeområdet.

Kön

Som påpekats många gånger kan man inte utgå från att könsskillnaderna är likartade oberoende av barnens/ungdomarnas sociala bakgrund i övrigt. Dessa kan vara små/begränsade inom vissa grupper och betydligt större i andra. För att ta hänsyn till detta har i analysmodeller även tagits med alla två vägs interaktioner med kön. Detta innebär t ex att vi studerar om könsskillnaderna ser olika ut beroende på svensk/utländsk bakgrund eller i olika bostadsområden.

Resultaten styrker starkt de redan presenterade resultaten kring den stora inverkan av kön när det gäller intressebredd. Det genomgående mönstret är att tjejer har en större intressebredd. Det är här viktigt att notera att det handlar om generella, allmänna könsskillnader som alltså slår igenom oberoende av social bakgrund i övrigt. Endast en klart signifikant interaktion framträder – på mellanstadiet med bostadsområde för bredd i kulturella aktiviteter. På mellanstadiet skiljer sig alltså könsskillnaderna mellan olika stadsdelar när det gäller bredden i kulturella aktiviteter. I övrigt framträder könsskillnaderna som i huvudsak likartade oberoende av social bakgrund.

Svensk/utländsk bakgrund

När det gäller övriga bakgrundsvariabler är det i första hand svensk/utländsk bakgrund och boendeområde som påverkar intressebredden. Det finns tydliga skillnader mellan barn/ungdomar med svensk och utländsk bakgrund när det gäller bredden i det totala fritidsintresset och på mellanstadiet när det gäller bredden för fysiska aktiviteter. Generellt finns den största bredden i fritidsintresse hos första generationens invandrare. Detta gäller genomgående för både samtliga aktiviteter, de kulturella och de fysiska aktiviteterna och på samtliga de tre skolstadierna. Bilden är inte lika tydlig när det gäller andra generationens invandrare men vi kan notera att bredden är högre än bland ungdomar med svensk bakgrund på högstadiet för samtliga aktiviteter och fysiska aktiviteter däremot är denna lägre i dessa fall på gymnasiet.

Boendeområde

När vi ser till de signifikanta skillnaderna mellan bostadsområdena som framträder är det viktigt att notera att det inte handlar om skillnader kopplade till olikheter i den sociala strukturen. I analyserna har vi kontrollerat för dessa. Det handlar alltså om olikheter mellan bostadsområdena som kan återföras till bostadsområdets speciella karaktär, kanske påverkad från föräldrar, andra vuxna och kamrater. Vi skall också notera att bostadsområde inte ingår som förklaringsvariabel på gymnasiet.

Sambanden med bostadsområde är mest framträdande när det gäller kulturella aktiviteter – tydliga signifikanta samband både på mellan- och högstadiet. Men bostadsområde kan även ha en ganska stor betydelse när vi ser till den totala intressebredden. Att notera är att det också finns indikationer på att könsskillnaderna varierar mellan bostadsområden i dessa fall. Däremot tycks bostadsområde ha mindre betydelse när det gäller intressebredd för fysiska aktiviteter.

Referenser

- Bengtsson M. (1983).** *Identifikation, kön och klass; Föräldraidentifikation hos kvinnliga naturvetare och humanister i relation till föräldrars utbildning, yrke och klassposition samt till föräldrarnas dominanssituation i familjen.* Lund: Lunds universitet, Institutionen för tillämpad psykologi.
- Bjerrum Nielsen H, Rudberg M. (1995).** *Historien om tjejer och killar. Könssocialisation i ett utvecklingspsykologiskt perspektiv.* Lund: Studentlitteratur.
- Blomdahl U. (1990).** *Folkrörelserna och folket.* Stockholm: Carlssons.
- Blomdahl U, Elofsson S. (2017).** *Jämställd och jämlik! – en studie av hälsa och offentligt resursutnyttjande på fritidsområdet bland barn och ungdomar i Stockholm stad i jämförelse med andra kommuner.* Ung livsstil, rapport 22. Stockholms stad. Stockholms universitet: Institutionen för socialt arbete, Idrottsförvaltningen.
- Blomdahl U, Elofsson S. (2006).** *Hur många motionerar/idrottar för lite och vilka är dom? - en studie av den unga befolkningen i Stockholm, Haninge, Helsingborg, Jönköping och Lidingö.* Stockholms universitet: Institutionen för socialt arbete, Stockholms stad: Idrottsförvaltningen.
- Currie C, Molcho M, Boyce W, Holstein B, Torsheim T, Richter M. (2008).** *Researching health inequalities in adolescents: The development of the Health Behavior in School-Aged children (HBSC) Family Affluence Scale.* Social science & Medicine 66 (2008) 1429-1436.
- Elofsson S. (2001).** *Kultur åt tjejer - idrott åt killar – en studie av socialisering i relation till kön och social bakgrund.* Stockholm: Idrottsförvaltningen Kulturförvaltningen: Forskningsenheten; Stockholms universitet: Institutionen för socialt arbete.
- Holter, Harriet, Gjertsen, Arild, Henriksen, Hildur Ve & Hjort, Haldis. (1976).** *Familjen i klassamhället.* Stockholm: Aldus
- Liljeström R, Dahlström E. (1981).** *Arbetarkvinnor i hem-arbetsliv-samhällsliv.* Jönköping.
- Ve, Hildur. (1977).** *Samfunnet og arbeiderklassen: Parsons' syn på arbeidernes situasjon i lys av marxistisk teori.* Oslo: Univ.-forl.
- Nilsson P. (1998).** *Fritid i skilda världar.* Stockholm: Ungdomsstyrelsen.
- Larsson B. (2008).** *Ungdomar och idrotten: Tonåringars idrottande i fyra skilda miljöer.* (avhandling från pedagogiska institutionen, nr 144). Doktorsavhandling, Stockholms universitet: Pedagogiska institutionen.
- Weber M. (1983).** *Ekonomi och samhälle. Förståelsesociologins gränser.* Lund: Argos.

Bilaga. Tabeller

Tabell B.1a. Hur många gånger i veckan skulle du vilja göra följande: Aktiviteter.

Mellanstadiet	Högstadiet	Gymnasiet
Dansa i dansgrupp	Dansskola (balett, showdans, hiphop etc.)	Dansskola (balett, showdans, hiphop etc.)
Gå på fritidsgård	Fritidsgård/Ungdomens hus	Fritidsgård eller liknande mötesplats
Gå på parklek		
Gå på bibliotek	Bibliotek	Bibliotek
Gå till en lokal där man kan måla, spela instrument, skriva, dansa eller bara vara	Gå till en lokal där man kan måla, spela instrument, skriva, dansa eller bara vara	Gå till en lokal där man kan måla, spela instrument, skriva, dansa eller bara vara
Gå till simhall	Simhall	Simhall
Idrotta i idrottsförening	Idrotta i idrottsförening	Idrotta i idrottsförening
Idrotta/motionera på egen hand	Idrotta/motionera på egen hand	Idrotta/motionera på egen hand
Läsa böcker		Läsa böcker
Läsa läxor		
Måla, teckna, rita, skulptera	Teckna, rita, måla, skulptera	Teckna, rita, måla, skulptera
Sjunga i kör med ledare		
Spela i ett band		
Spela instrument med lärare		
Spela instrument själv		
Syssla med skate/inlines/BMX	BMX, skate, inlines eller klättring	BMX, skate, inlines eller klättring
Vara med i en teatergrupp		
Vara med i Kulturskolan	Kulturskolan	Kulturskolan
Vara ute i skog och mark	Utflykt i skog och mark (t ex fiske)	Utflykt i skog och mark (t ex fiske)
	Café	Café
	Hamburgerställe/ pizzeria	Hamburgerställe/ pizzeria/kebab
	Kulturskolan	
	Bio	Bio
	Som åskådare se på matcher i all-svenskan eller superettan i fotboll eller elitserien/hockeyallsvenskan	Som åskådare se på matcher i all-svenskan eller superettan i fotboll eller elitserien/hockeyallsvenskan
	Gym/styrketräningslokal	Gym/styrketräningslokal
	Aerobics, bodypump, spinning eller annan form av gruppträning	Aerobics, bodypump, spinning eller annan form av gruppträning
	Motionsspår	Motionsspår
	Ridanläggning/stall	Ridanläggning/stall
	Gå snabba promenader (minst 30 minuter)	Gå snabba promenader (minst 30 minuter)
	Cykla (minst 30 minuter)	Cykla (minst 30 minuter)

Tabell B.1b. Hur många gånger i veckan skulle du vilja göra följande: Aktiviteter.

Mellanstadiet	Högstadiet	Gymnasiet
	Gå på kulturhuset	Gå på kulturhuset
	Gå på Liljevalchs konsthall	Gå på Liljevalchs konsthall
	Gå på Stadsteatern	Gå på Stadsteatern
	Gå på muséer	Gå på muséer
	Gå på konserter	Gå på konserter
		Nattklubb/pub
		Hemmafest

Tabell B.2. Bredd i fritidsintresse. Resultat från multipel variansanalys. Förklaringsgrad (R^2) samt förekomst av signifikanta samband efter stadium.

	Mellanstadiet	Högstadiet	Gymnasiet
Bredd totalt			
N	1831	1957	1457
R^2	13.3	9.1	12.3
Kön	***	*	
Familjesituation			
Socek. bakgrund			
Sv/utländsk bakgrund	**	**	*
Bostadsområde	***	***	
Kön*Familjesituation			*
Kön* Socek. bakgrund		+	
Kön* Sv/utländsk bakgr.			
Kön*Bostadsområde	+		
Bredd kultur			
N	1831	1957	1457
R^2	19.4	12.5	15.2
Kön	***	***	
Familjesituation			
Socek. Bakgrund			
Sv/utländsk bakgrund	+	**	*
Bostadsområde	***	***	
Kön*Familjesituation			*
Kön* Socek. Bakgrund			+
Kön* Sv/utländsk bakgr			
Kön*Bostadsområde	**		+
Bredd fysisk aktivitet			
N	1831	1957	1457
R^2	5.0	8.4	12.4
Kön	*	*	+
Familjesituation			
Socek. Bakgrund		*	
Sv/utländsk bakgrund	**	**	+
Bostadsområde	*	*	
Kön*Familjesituation			
Kön* Socek. bakgrund	*	*	
Kön* Sv/utländsk bakgr.			+
Kön*Bostadsområde			

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Tabell B.3. Vill utöva/delta i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Resultat från multipel variansanalys. Förklaringsgrad (R^2) samt förekomst av signifikanta samband efter stadium.

	Bio			Konsert			Bibliotek		
	M	H	G	M	H	G	M	H	G
Kön								+	***
Familjesituation									+
Socek. Bakgrund		*							*
Sv/utländsk bakgrund		**					**	***	***
Bostadsområde							***	*	
Kön*Familjesituation									+
Kön* Socek. bakgrund							+	+	
Kön* Sv/utländsk bakgr							*	*	
Kön*Bostadsområde									
R^2		0.9	0.2				8.2	9.5	9.0

+ $p < 0.10$; * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$.

Tabell B.4. Vill utöva/delta i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Resultat från multipel variansanalys. Förklaringsgrad (R^2) samt förekomst av signifikanta samband efter stadium.

	Läsa böcker			Teckna			Måla		
	M	H	G	M	H	G	M	H	G
Kön			**	***		*			
Familjesituation			**			*	+		
Socek. Bakgrund									
Sv/utländsk bakgrund					+	+		**	*
Bostadsområde					+		+		
Kön*Familjesituation									
Kön* Socek. Bakgr.			***						
Kön* Sv/utl. bakgr				***			+		
Kön*Bostadsområde									
R^2	1.0		7.8	11.2	5.5	5.4	8.7	7.6	4.3

+ $p < 0.10$; * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$.

Tabell B.5. Vill utöva/delta i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Resultat från multipel variansanalys. Förklaringsgrad (R^2) samt förekomst av signifikanta samband efter stadium.

	Dansa			Kulturskola			Teater
	M	H	G	M	H	G	M
Kön	***	***	+	*	**		***
Familjesituation					*		
Socek. Bakgrund			*				
Sv/utländsk bakgrund	**					+	
Bostadsområde	+			**	*		**
Kön*Familjesituation							
Kön* Socek. bakgrund							
Kön* Sv/utländsk bakgr.							
Kön*Bostadsområde							*
R^2	25.1	16.0	8.0	5.1	3.4	0.1	13.9

+ $p < 0.10$; * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$.

Tabell B.6. Vill utöva/delta i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Resultat från multipel variansanalys. Förklaringsgrad (R^2) samt förekomst av signifikanta samband efter stadium.

	Kör	Museum		Kulturhuset	
	M	H	G	H	G
Kön	**				
Familjesituation					
Socek. Bakgrund		+			
Sv/utländsk bakgrund			*		
Bostadsområde		*		*	
Kön*Familjesituation					
Kön* Socek. Bakgrund					
Kön* Sv/utländsk bakgr.					
Kön*Bostadsområde	*				
R^2	6.1	1.0	2.6	1.5	0.7

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Tabell B.7. Vill utöva/delta i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Resultat från multipel variansanalys. Förklaringsgrad (R^2) samt förekomst av signifikanta samband efter stadium.

	Stadsteatern			Liljevalchs		Spela i band M
	M	H	G	H	G	
Kön						
Familjesituation		*				
Socek. Bakgrund						
Sv/utländsk bakgrund			+			
Bostadsområde						+
Kön*Familjesituation						+
Kön* Socek. bakgrund			+			
Kön* Sv/utländsk bakgr.						
Kön*Bostadsområde						*
R^2		1.4	2.5	0.5	0.5	2.6

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Tabell B.8. Vill utöva/delta i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Resultat från multipel variansanalys. Förklaringsgrad (R^2) samt förekomst av signifikanta samband efter stadium.

	Musik lärare M	Musik själv M	Konsert	
			H	G
Kön	*		**	
Familjesituation				
Socek. Bakgrund				
Sv/utländsk bakgrund		*		**
Bostadsområde		*		
Kön*Familjesituation				
Kön* Socek. bakgrund				
Kön* Sv/utländsk bakgr.				
Kön*Bostadsområde				
R^2	2.2	3.9	7.5	5.4

+ $p < 0.10$; * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$.

Tabell B.9. Vill utöva/delta i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Resultat från multipel variansanalys. Förklaringsgrad (R^2) samt förekomst av signifikanta samband efter stadium.

	Egen motion			Idrottsförening			Gym	
	M	H	G	M	H	G	H	G
Kön			**	+				
Familjesituation			+			*	*	
Socek. Bakgrund		**			*		*	
Sv/utländsk bakgrund						**		
Bostadsområde	+	*			*			
Kön*Familjesituation			*					
Kön* Socek. bakgrund	+	**			*			
Kön* Sv/utländsk bakgr.					+			
Kön*Bostadsområde								
R^2	1.6	2.6	2.5	1.3	3.1	2.6	1.4	0.2

+ $p < 0.10$; * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$.

Tabell B.10. Vill utöva/delta i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Resultat från multipel variansanalys. Förklaringsgrad (R^2) samt förekomst av signifikanta samband efter stadium.

	Simhall			Promenad		Cykla	
	M	H	G	H	G	H	G
Kön				+	***		
Familjesituation							
Socek. Bakgrund							
Sv/utländsk bakgrund	**	***	***	*		*	
Bostadsområde	*	**				*	
Kön*Familjesituation							
Kön* Socek. Bakgrund			*		+		
Kön* Sv/utländsk bakgr.		+					
Kön*Bostadsområde							
R^2	3.7	8.3	3.9	8.8	12.8	0.7	0.2

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Tabell B.11. Vill utöva/delta i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Resultat från multipel variansanalys. Förklaringsgrad (R^2) samt förekomst av signifikanta samband efter stadium.

	Motionsspår		Aerobics		BMX		
	H	G	H	G	M	H	G
Kön	*	**	**	**			
Familjesituation					*		
Socek. Bakgrund	+		+				
Sv/utländsk bakgrund	+	***				+	*
Bostadsområde					***		
Kön*Familjesituation							
Kön* Socek. Bakgrund					**		
Kön* Sv/utländsk bakgr.							
Kön*Bostadsområde							
R^2	2.1	3.5	5.9	11.5	11.5	0.4	0.6

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Tabell B.12. Vill utöva/delta i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Resultat från multipel variansanalys. Förklaringsgrad (R^2) samt förekomst av signifikanta samband efter stadium.

	Rida	
	H	G
Kön	**	**
Familjesituation	*	
Socek. Bakgrund		**
Sv/utländsk bakgrund		
Bostadsområde		
Kön*Familjesituation		
Kön* Socek. bakgrund		
Kön* Sv/utländsk bakgr.		
Kön*Bostadsområde		
R^2	5.4	7.4

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Tabell B.13. Vill utöva/delta i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Resultat från multipel variansanalys. Förklaringsgrad (R^2) samt förekomst av signifikanta samband efter stadium.

	Café		Hamburgerbar		Åskådare idrott	
	H	G	H	G	H	G
Kön	**	**	+		+	*
Familjesituation	+	+				
Socek. Bakgrund	*	+	*		**	
Sv/utländsk bakgrund	+		**	**		
Bostadsområde					+	
Kön*Familjesituation						
Kön* Socek. Bakgrund					**	
Kön* Sv/utländsk bakgr.				+		
Kön*Bostadsområde					*	
R^2	8.4	8.6	4.2	5.5	7.2	5.9

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Tabell B.14. Vill utöva/delta i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Resultat från multipel variansanalys. Förklaringsgrad (R^2) samt förekomst av signifikanta samband efter stadium.

	Fritidsgård			Skog/mark			Pub G
	M	H	G	M	H	G	
Kön							+
Familjesituation		**					+
Socek. Bakgrund	*						+
Sv/utländsk bakgrund	***	***	***	***	**	**	**
Bostadsområde	***	***					
Kön*Familjesituation							
Kön* Socek. bakgrund							
Kön* Sv/utländsk bakgr.							
Kön*Bostadsområde				+			
R^2	7.7	7.7	3.2	2.9	0.5	0.6	3.2

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Tabell B.15. Vill utöva/delta i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Resultat från multipel variansanalys. Förklaringsgrad (R^2) samt förekomst av signifikanta samband efter stadium.

	Fest hemma G	Parklek M	Läxor M
Kön			
Familjesituation	**		+
Socek. Bakgrund	**	+	
Sv/utländsk bakgrund	*	**	*
Bostadsområde		***	
Kön*Familjesituation			
Kön* Socek. bakgrund			
Kön* Sv/utländsk bakgr.			*
Kön*Bostadsområde			
R^2	3.4	9.2	2.8

+ $p < 0.10$; * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$.